มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

รายงานประจำปี

2564

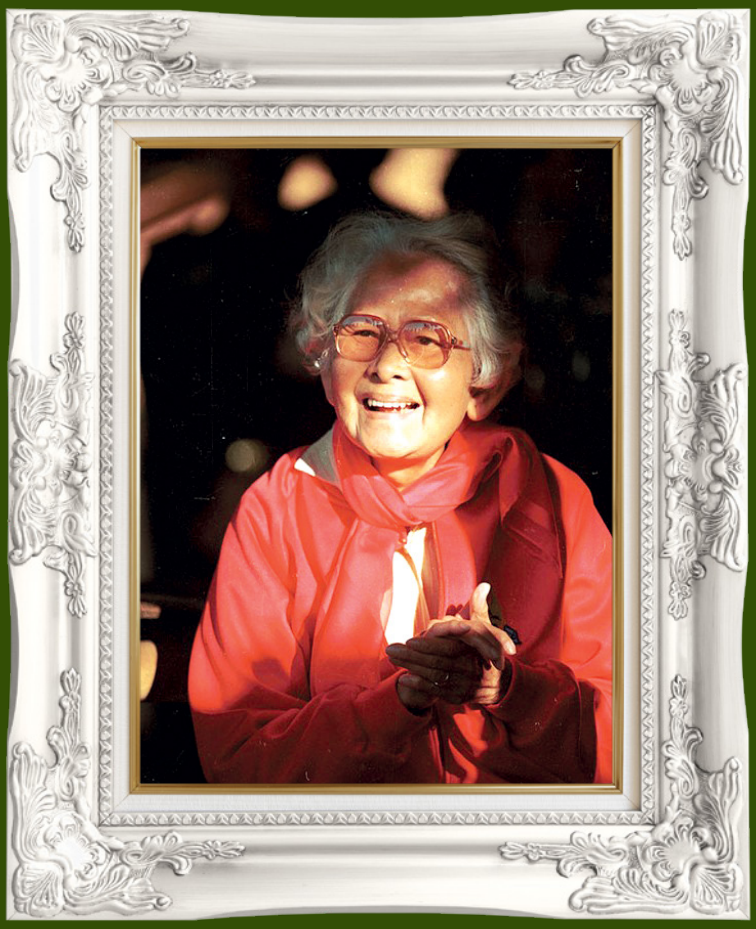

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ **สมเด็จย่า**
ทรงก่อตั้ง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2515 โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ 100,000 บาท
เพื่อแก้ปัญหา "เจ็บ จน ไม่รู้" ของประชาชน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เป็นนายกกิตติมศักดิ์ เมื่อปี 2539 จนปัจจุบัน
พระองค์ยังคงทรงงานสืบทอดพระราชปณิธานของสมเด็จย่าอย่างต่อเนื่อง
เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนและสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่
เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

สารจากประธานกรรมการ

นับแต่วิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ปี 2563 ตลาดแรงงานของประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ปี 2564 ที่อัตราการว่างงานสูงสุดถึง 8.7 แสนคนนับจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยภาคที่ยังขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง คือ ภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงาน 12.7 ล้านคน

สถานการณ์การจ้างงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ในปีงบประมาณ 2564 สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดแรงงานข้างต้น กล่าวคือ เกษตรกรในพื้นที่โครงการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และน่านมีงานทำอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้รับผลกระทบเชิงรายได้มากนัก ในขณะเดียวกัน มีประชาชนที่เคยทำงานในเมืองใหญ่หรือต่างประเทศทยอยกลับถิ่นฐาน แต่ถือเป็นสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับภาพรวม เช่น โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย มีประชาชนประมาณ 400 คนย้ายกลับมาในพื้นที่ เทียบกับประชากรในพื้นที่ทั้งหมด 11,496 คน ส่วนในแง่ของตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจนั้น ถึงแม้รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีลดลงประมาณร้อยละ 14 แต่เงินออมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ส่วนโครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่นั้น รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 41 และเงินออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 7

ข้อมูลจากการสำรวจเชิงเศรษฐกิจและสังคมข้างต้น ถือเป็นหลักฐานว่าแนวพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี "ช่วยเขาให้เขาช่วยเหลือตัวเองได้" เพื่อให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันต่อความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมนั้นเกิดผลเป็นรูปธรรมแล้ว

เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เผชิญความสูญเสียครั้งใหญ่ เมื่อหม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานคณะที่ปรึกษามูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงแก่อนิจกรรม

นับตั้งแต่ปี 2515 เป็นต้นมา หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดาเป็นกำลังสำคัญในการชักนำภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ทำให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลไทยและต่างประเทศให้นำประสบการณ์การดำเนินงานไปขยายผลในต่างประเทศ จนประเทศไทยเป็นที่รู้จักในฐานะต้นแบบของแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับโลก

ในแง่ของการบริหารองค์กรตลอด 49 ปี หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดาเป็นตัวอย่างของการดำเนินงานที่เน้นชุมชนเป็นที่ตั้งเสมอ รากฐานที่หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดาได้ก่อร่างและวางไว้ จะเป็นเข็มทิศนำทางให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งมั่นสร้างผลกระทบเชิงบวกให้ส่วนรวมเสมอไป

ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ
ประธานกรรมการ
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

สารจากเลขาธิการ

นับตั้งแต่ปี 2515 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อแก้ปัญหาปัญหาพื้นฐานของประชาชนด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน และเห็นผลเป็นที่ประจักษ์ในหลากหลายพื้นที่

อย่างไรก็ดี โจทย์ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในวันนี้ท้าทายกว่าเดิม เนื่องจากในปีที่ผ่านมา ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังเผชิญและฟันฝ่าปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโควิด-19 และวิกฤตโลกรวน (Climate Change)

ปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงนำประสบการณ์งานพัฒนาที่ผ่านมา มาปรับใช้ด้วยการริเริ่มโครงการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ต่อชุมชนให้ตอบโจทย์บริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โครงการแรก คือ การวิจัยพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูง เช่น วานิลลา เพื่อหาพืชเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในตลาด นอกเหนือจากกาแฟและแมคคาเดเมีย เพื่อให้ชุมชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่มั่นคงท่ามกลางความท้าทายในปัจจุบัน

ส่วนโครงการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2563 เพื่อให้ป่าชุมชนเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของชุมชน และช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงบริษัทเอกชนสามารถซื้อคาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยปริมาณก๊าซเรือนกระจกของบริษัทได้ด้วยนั้น ในปี 2564 โครงการขยายขอบเขตการดำเนินงานวางแปลงตัวอย่างโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจฯ ร่วมกับตัวแทนป่าชุมชนรวมทั้งสิ้น 10,561 ไร่ ในป่าชุมชน 8 แห่ง ควบคู่กับการบริหารกองทุนส่งเสริมอาชีพและป้องกันไฟป่าด้วย

ธุรกิจเพื่อสังคมดอยตุงก็ปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคและตลาดที่เปลี่ยนไป เช่น ผลิตสินค้าคอลเล็กชันพิเศษกับแบรนด์ระดับโลกอย่าง Onitsuka Tiger เปิดตลาดออนไลน์เชิงรุกสำหรับทุกหน่วยธุรกิจ และยกระดับการทำงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจ เป็นต้น

เมื่อเดือนตุลาคม 2564 หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานคณะที่ปรึกษามูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงแก่อนิจกรรม นับเป็นความสูญเสียครั้งใหญ่ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ที่สูญเสียผู้นำที่ทุ่มเทให้องค์กรและชุมชนภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มาโดยตลอด

ผมในฐานะที่เข้ารับตำแหน่งเลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2564 จะเจริญรอยตามหม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ในการสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสานต่อวิสัยทัศน์ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในการพัฒนาศักยภาพคนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

นายวิรไท สันติประภพ
กรรมการ เลขาธิการ และประธานกรรมการบริหาร
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะกรรมการ และคณะที่ปรึกษา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

1 2 3 4 5 6

7 8 9 10 11 12

คณะกรรมการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

1. **ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ**
   ประธานกรรมการ
   ประธานกรรมการสรรหา
2. **นายวิรไท สันติประภพ**
   กรรมการและเลขาธิการ
   ประธานกรรมการบริหาร
3. **นายบรรยง พงษ์พานิช**
   กรรมการ
   ประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาล
4. **นางสาวภาวนา เนียมลอย**
   กรรมการและเลขานุการ
5. **คุณหญิงพวงร้อย ดิศกุล ณ อยุธยา**
   กรรมการ
6. **หม่อมหลวงดิศปนัดดา ดิศกุล**
   กรรมการ
7. **นายจิทัศ ศรสงคราม**
   กรรมการ
8. **นายฐาปน สิริวัฒนภักดี**
   กรรมการ
9. **นายมนูญ สรรค์คุณากร**
   กรรมการ
   ประธานกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน
10. **ดร. กุลภัทรา สิโรดม**
    กรรมการ
    ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ
11. **นายพิพัฒพงศ์ อิศรเสนา ณ อยุธยา**
    กรรมการและเหรัญญิก
12. **นางสาวบุรณี รัชไชยบุญ**
    กรรมการ

คณะที่ปรึกษามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ

ประธานคณะที่ปรึกษา

หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล

ที่ปรึกษา

1. นายอภิลาศ โอสถานนท์
2. นายฤกษ์ ศยามานนท์
3. นายสุเมธ ตันติเวชกุล
4. พลเอกแป้ง มาลากุล ณ อยุธยา
5. นายนคร พงค์น้อย
6. นายอเล็กซานโดร คาลวานี่
7. นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์
8. นางปัทมา เพชรเรียง

คณะที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร

1. นายอภิชน จันทรเสน
2. นายอภิราม จันทรเสน

วิสัยทัศน์

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
มุ่งพัฒนาชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม
ตามหลักการทรงงานของสมเด็จย่า
เพื่อสร้างความสุข ความยั่งยืน และความมั่นคง

พันธกิจ

ผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการปฏิบัติการพัฒนา
การบูรณาการความร่วมมือ การให้คำปรึกษา การฝึกอบรม
และส่งเสริมให้การพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง
เป็นแนวทางพัฒนากระแสหลักของประเทศไทย

เส้นทาง แม่ฟ้าหลวง

2515 2516 2517 2528 2530 2531

2515
- สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงก่อตั้ง **"มูลนิธิส่งเสริมผลผลิตชาวเขาไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี"**

2516
- เปิดร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวไทยภูเขาแห่งแรกที่จังหวัดเชียงใหม่

2517
- จัดโครงการอบรมเยาวชนชาวไทยภูเขาในถิ่นห่างไกลให้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่จังหวัดเชียงราย และเรียนรู้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสร้างผู้นำชุมชนจากการพักอาศัยร่วมกัน ณ ไร่แม่ฟ้าหลวง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย

2528
- มูลนิธิส่งเสริมผลผลิตชาวเขาไทยฯ เปลี่ยนชื่อเป็น **"มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี"**

2530
- สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพื้นที่บริเวณหน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำ 31 ดอยตุง เพื่อสร้างที่ประทับและพื้นที่ทรงงาน โดยมีพระราชดำรัสว่า **"ฉันจะปลูกป่าบนดอยตุง"** จึงเป็นจุดเริ่มต้นของ**โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ** และพระตำหนักดอยตุง

2531
- รัฐบาลเริ่ม**โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ 9,900 ไร่** เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเจริญพระชนมายุครบ 90 พรรษา

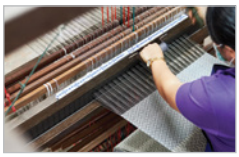

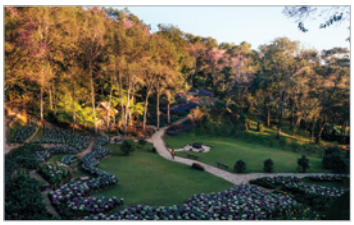

2532 2533 2535 2536

2532

- ก่อตั้ง**บริษัท นวุติ จำกัด** เพื่อปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เนื่องในวโรกาสสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเจริญพระชนมายุครบ 90 พรรษา โดยมีผู้ถือหุ้น 6 บริษัท ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ บริษัท มิตซุยแอนด์คัมปนี (ไทยแลนด์) จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัท เอื้อชูเกียรติ จำกัด และธนาคารซูมิโตโม มิตซุย แบงกิ้ง คอร์ปอเรชั่น โดยผู้ถือหุ้นไม่รับเงินต้นคืน และให้นำกำไรไปใช้ในการพัฒนาสังคมและชุมชนต่อไป จึงเป็นการดำเนินงานธุรกิจเพื่อสังคมเต็มรูปแบบแห่งแรกของประเทศไทย

2533

- ก่อตั้ง **"ศูนย์ส่งเสริมอาชีพหัตถกรรมเพื่อฝึกอบรมการทอผ้าและเย็บผ้า"** ปัจจุบันใช้ชื่อว่า **"ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ"** โดยเปิดร้านจำหน่ายสินค้าแห่งแรกที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ปัจจุบันคือร้าน **"ดอยตุงไลฟ์สไตล์"**

2535

- สร้าง **"สวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง (ดอยช้างมูบ)"** เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายาก อาทิ กุหลาบพันปี กล้วยไม้พื้นเมือง และสร้างงานให้ชุมชนในพื้นที่แนวตะเข็บชายแดนไทย-เมียนมาซึ่งเคยเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติด
- ก่อตั้ง**ศูนย์บำบัดยาเสพติดที่บ้านผาหมี** เพื่อให้ผู้ติดยาประมาณ 500 คน กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สุจริตและมั่นคง

2536

- พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินมายัง **สวนรุกขชาติแม่ฟ้าหลวง (ดอยช้างมูบ)** โดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้พระราชทานชื่อจุดชมวิวที่สูงสุดของเทือกเขานางนอนว่า **"สิริแลเมียนมา"**

UNODC
United Nations Office on Drugs and Crime

This product contributes to the achievement of the Sustainable Development Goals by addressing and reducing illicit drug production. Communities and families that once depended on opium to make a living can now earn secure legitimate incomes by making these products. UNODC and the Doi Tung Development Project administered by the Mae Fah Luang Foundation have been partners for many years, together promoting and supporting sustainable alternative development in the Golden Triangle and other parts of the world.

2537 **2538** **2539** **2541** **2543** **2545**

2537
- สร้างโรงคั่วกาแฟและโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย เพื่อต่อยอดการปลูกป่าเศรษฐกิจให้ยั่งยืน

2538
- เปิดร้านคาเฟ่ดอยตุงแห่งแรกที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ จังหวัดเชียงราย

2539
- หลังจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีสวรรคต พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช บรมนาถบพิตร มีพระมหากรุณาธิคุณรับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นนายกกิตติมศักดิ์จนปัจจุบัน

2541
- เริ่มการพัฒนาการศึกษาที่โรงเรียนบ้านขาแหย่งพัฒนา ในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดยใช้การเรียนการสอนแบบทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism)

2543
- องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ยกย่องสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีให้เป็น **"บุคคลสำคัญของโลก"**
- โครงการพัฒนาดอยตุงฯ มีรายได้เลี้ยงตนเองจากการทำธุรกิจเพื่อสังคมภายใต้แบรนด์ดอยตุง ที่ประกอบด้วย 5 หน่วยธุรกิจ ได้แก่ หัตถกรรม อาหารแปรรูป เกษตร คาเฟ่ และท่องเที่ยว

2545
- เริ่มโครงการ **"ดอยตุง 2"** (2545-2547) ที่หมู่บ้านหย่องข่า รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นโครงการแรกของโครงการขยายผลต่างประเทศ
- สำนักงานยาเสพติดแห่งสหประชาชาติและอาชญากรรม (UNODC) มอบป้ายติดสินค้าที่มีตราสัญลักษณ์ UNODC และข้อความรับรองว่า **"รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์นี้มีส่วนสนับสนุนให้โลกปลอดจากยาเสพติด"**
- **หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล** เลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกคณะกรรมการอำนวยการ สำนักงานยาเสพติดแห่งสหประชาชาติและอาชญากรรม (UNODC) ในการประเมินการพัฒนาทางเลือก (UNODC Steering Committee on Thematic Evaluation on Alternative Development)

2546 2548 2549 2551

2546

- นำการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) มาใช้ที่โรงเรียนบ้านขาแหย่งพัฒนา ในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ สำหรับการศึกษาช่วงปฐมวัย เพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมพื้นฐาน และปลูกฝังอุปนิสัยการเรียนรู้
- ร่วมมือกับมูลนิธิ Japan International Friendship and Welfare Foundation (JIFF) ตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางการแพทย์ เพื่อพัฒนาทักษะให้บุคลากรแพทย์ พร้อมสนับสนุนด้านอุปกรณ์ทางการแพทย์แก่ประเทศสมาชิกอนุภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ได้แก่ ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย

2548

- **พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว** (ขณะทรงดำรงพระอิสริยยศที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร) ทรงเป็นประธานในพิธีเปิด **"หอฝิ่นอุทยานสามเหลี่ยมทองคำ"**
- ร่วมกับมูลนิธิสยามกัมมาจล ดำเนินโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ (ปลูกป่าแก้จน) ที่บ้านปางมะหัน ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยใช้หลักการปลูกป่าแบบปลูกเสริม

2549

- เริ่มโครงการ **"ดอยตุง 3"** (2549-2555) ที่จังหวัดบัลคห์ สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน
- เริ่มโครงการ **"ดอยตุง 4"** (2549-2553) ที่จังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
- ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนาขยายพื้นที่ปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติไปยังบ้านปูนะ ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยใช้หลักการปลูกป่าแบบไม่ปลูก
- กาแฟดอยตุงได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

2551

- ผลักดันให้แนวทางการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของประเทศไทยอยู่ในมติของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติที่ 2008/16

2552 2554 2555 2556

2552

- **หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล** เลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้รับเลือกจาก Schwab Foundation for Social Entrepreneurship ให้เป็นหนึ่งในผู้ประกอบการเพื่อสังคมดีเด่นสำหรับภาคพื้นเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี 2552
- ร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เริ่มโครงการบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดน่าน ตามแนวพระราชดำริ (2552-2556) ครอบคลุม 21 หมู่บ้าน 3 อำเภอ ในจังหวัดน่าน ได้แก่ อำเภอท่าวังผา อำเภอสองแคว และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

2554

- เริ่มโครงการ **"ดอยตุง 5"** (2554-2560) ที่อำเภอเยนันชอง ภาคมะกวย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
- เริ่ม **"โครงการกล้า...ดี": ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้ประสบภัยอย่างยั่งยืน"** ในพื้นที่ 13 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา นครปฐม นครนายก ปทุมธานี และนนทบุรี เพื่อฟื้นฟูอาชีพให้เกษตรกรหลังน้ำลดจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในภาคกลางของประเทศ

2555

- เริ่มโครงการ **"ดอยตุง 6"** (2555-2560) ที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก และจังหวัดเมืองสาด รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา
- สมัชชาใหญ่สหประชาชาติรับ **"แนวปฏิบัติสากลว่าด้วยการพัฒนาทางเลือก"** ซึ่งเริ่มต้นจากการประชุม ICAD ที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ในปี 2554 ว่าเป็นแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

2556

- เริ่ม **"โครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำบรรเทาอุทกภัย จังหวัดน่าน"** (2556-2560) ครอบคลุมพื้นที่ 250,000 ไร่ เพื่อต่อยอดการ "ปลูกคน" ที่เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี 2552
- ดำเนินโครงการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (The United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) ในการสำรวจข้อมูลผู้พลัดถิ่นในพื้นที่พักพิงชั่วคราว 9 แห่งตลอดแนวชายแดนไทย-เมียนมา ครอบคลุมผู้พลัดถิ่น 130,000 คน เพื่อให้ทราบข้อมูลประชากรปัจจุบันและความต้องการในการดำรงชีวิตในอนาคต

2557 2558 2559

2557

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับรางวัลนิเคอิเอเชีย (Nikkei Asia) จากหนังสือพิมพ์และสำนักข่าวนิเคอิของประเทศญี่ปุ่น ในฐานะองค์กรยอดเยี่ยมของเอเชียด้านการพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม

2558

- **สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** มีรับสั่งในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ให้โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้าไปผลักดันและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนในอำเภอแม่ฟ้าหลวง ซึ่งเป็นพื้นที่ข้างเคียงโครงการพัฒนาดอยตุงฯ
- ร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ จัดทำโครงการซ่อมแซมปรับปรุง เสริมฝาย อ่างเก็บน้ำและการส่งน้ำด้วยระบบท่อในจังหวัดน่าน โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ อบรมให้ความรู้และดูแลการดำเนินงานซ่อมแซมฝาย 663 ตัว ครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 100,000 ไร่ กระจายอยู่ในแต่ละอำเภอในจังหวัดน่าน สร้างรายได้ให้เกษตรกรเพิ่มขึ้น 600 ล้านบาทต่อปี
- กาแฟดอยตุงได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) จากสหภาพยุโรป

2559

- ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มโครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ให้แก่โรงเรียนในตำบลเทอดไทย ตำบลแม่สลองนอก ตำบลแม่สลองใน และตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีเป้าหมาย 26 โรงเรียน ระหว่างปี 2560-2564
- เริ่มดำเนินการขยายการพัฒนาและจัดการระบบน้ำในอำเภอแม่ฟ้าหลวง
- ร่วมมือกับรัฐบาลเยอรมันและหน่วยงานด้านการพัฒนาเยอรมัน (GIZ) ภายใต้โครงการ "Global Partnership on Drug Policies and Development" (GPDPD) เพื่อให้คำปรึกษาแก่ประเทศที่ประสบปัญหาการปลูกพืชเสพติดและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2560 2561 2562

2560

- เริ่มโครงการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและมูลนิธิ ประกอบด้วย มูลนิธิ 4 มูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิรากแก้ว และมูลนิธิมั่นพัฒนา ภาคเอกชน 10 บริษัท ได้แก่ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) บริษัท เทสโก้ โลตัส จำกัด บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ประชารัฐ รักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ปูนซีเมนต์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัท ยูนิลีเวอร์ ไทยเทรดดิ้ง จำกัด เพื่อบูรณาการการทำงานในพื้นที่จริง และผลักดันให้เกิดการทำงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ "ศาสตร์พระราชา" และ "ตำราแม่ฟ้าหลวง"

2561

- **สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา** เสด็จพระราชดำเนินไปทรงตรวจเยี่ยมการดำเนินงานโครงการร้อยใจรักษ์ หลังจากเริ่มดำเนินโครงการเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560 ในพื้นที่ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
- โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ประสบความสำเร็จด้านการบริหารจัดการขยะภายในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ สามารถลดปริมาณขยะที่ไปสู่บ่อฝังกลบได้เป็นศูนย์ (Zero Waste to Landfill)

2562

- ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือแบบเบ็ดเสร็จ (พ.ศ. 2562-2565) ร่วมกับศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม นำไปสู่การขับเคลื่อนแผนอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ
- ร่วมกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเปิด "ฝายน้ำเหมย" ณ เมืองลิน จังหวัดท่าขี้เหล็ก แก้ปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้ง
- ร่วมกับหน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ จังหวัดยะลา และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา จัดโครงการคลินิกทันตกรรมเคลื่อนที่เฉลิมพระเกียรติฯ ประจำปี 2562

รักษาและให้ความรู้เรื่องสุขภาพปากและฟันแก่ประชาชนในพื้นที่ฟรี ณ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา นับเป็นการจัดโครงการฯ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้เป็นครั้งที่ 2 โดยได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เป็นอย่างดี

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA ในงาน "Thailand Space Week 2019" เพื่อนำเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ มาใช้ในการวางแผนและติดตามผลพัฒนาพื้นที่ ในโครงการพัฒนาต่างๆ ของมูลนิธิฯ
- ดอยตุงได้รับการประกาศให้เป็น 1 ใน 10 สุดยอดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของไทย โดยกระทรวงวัฒนธรรม
- ร่วมจัดสัมมนาวิชาการในหัวข้อ **"การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับเด็กที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่"** ขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการและทักษะการเรียนการสอนภาษาไทยในเด็กประถมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากประสบการณ์จริงของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่จากโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และโรงเรียนขยายผลการพัฒนารวมทั้งสิ้น 39 โรงเรียน
- นำผลิตภัณฑ์แฟชั่นของธุรกิจเพื่อสังคมแบรนด์ดอยตุงคอลเลกชัน "Autumn/Winter 2018-2019" ร่วมจัดแสดงในงานดีไซน์ระดับโลก Milan Design Week 2019 ณ กรุงมิลาน สาธารณรัฐอิตาลี เพื่อเผยแพร่การพัฒนาหัวข้อ **"ผ้าทอมือไทยร่วมสมัย"** สะท้อนวิถีหัตถกรรมชุมชนดอยตุง ด้วยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างความยั่งยืนให้กับสังคม จนเป็นที่ยอมรับในวงการแฟชั่นระดับสากล
- นำผลิตภัณฑ์แฟชั่นของธุรกิจเพื่อสังคมแบรนด์ดอยตุงที่ได้รับรางวัล DEmark Award Winner 2019 ไปจัดแสดงในงาน "Thai Textile: A Touch of Thai" ภายใต้ **"โครงการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ"** เส้นทางประเทศญี่ปุ่นจัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับหน่วยงานรัฐและเอกชน
- กาแฟดอยตุงได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication) จากราชอาณาจักรกัมพูชา

2563

2563

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ รับประกาศนียบัตรในฐานะองค์กรที่มีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ในภาพรวมของประเทศ ภายในงาน "ร้อยดวงใจ ร่วมใจลดโลกร้อน" จัดโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) โดยพิจารณาจากกิจกรรมคาร์บอนฟุตพรินต์ขององค์กรประจำปี 2561 และกิจกรรมชดเชยคาร์บอนเครดิตเป็นศูนย์ในงานเปิดร้านคาเฟ่ดอยตุง สาขาราชพฤกษ์เลานจ์ ยูเอ็น ประเทศไทย และในงานสีสันแห่งดอยตุง ครั้งที่ 6
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับรางวัล Prime Minister's Export Award 2020 สาขา Best Design หม่อมหลวงดิศปนัดดา ดิศกุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ รับมอบรางวัลจาก พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับ Design Excellence Award (DEmark) ประจำปี 2563 รวม 4 รางวัล จากโครงการรางวัลสินค้าไทยที่มีการออกแบบดี โดยสำนักส่งเสริมนวัตกรรมและสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ได้รับรางวัล G Green Production ระดับดีเยี่ยม จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2564

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ภาคเอกชน และประชาชน พัฒนากลไกการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน "คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ" ในป่าชุมชน 16 แห่ง 4 จังหวัด ได้แก่ พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน คาดมีปริมาณคาร์บอนเครดิตรวม 392,220 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ตลอดระยะเวลา 20 ปี

2564

- มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จัดทำโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) ขึ้นทะเบียนป่าชุมชนภายใต้โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจฯ ในปี 2564 สำเร็จ 8 แห่ง คิดเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดหรือดูดกลับได้ 5,500 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี

Executive Summary

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์

Executive Summary

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

ในปีที่ผ่านมา เป็นปีที่ 49 ในการดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ซึ่งอยู่ในท่ามกลางความผันผวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งจากของโลกและภายในประเทศเช่นเดียวกันกับประชาชนและทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนผ่านปณิธานในการ "ปลูกคน ปลูกป่า" ยังมีความก้าวหน้า มั่นคง ทั้งในด้านการพัฒนาชุมชน เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพงานด้านสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือการสร้างนวัตกรรมในด้านอาชีพบนพื้นฐานสิ่งแวดล้อมที่ดี

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และผลจากสภาวะโลกร้อน เป็นสองปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนคู่กับงานสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีการดำเนินงานในพื้นที่และโครงการสำคัญ ประกอบด้วย 1. โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 2. โครงการร้อยใจรักษ์ 3. โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่น ๆ 4. โครงการแปรรูปป่าเศรษฐกิจน่าน 5. โครงการพัฒนาทางเลือกเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนไทย-เมียนมา 6. มหาวิทยาลัยมีชีวิต 7. หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ 8. อุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง และ 9. โครงการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นโครงการที่ริเริ่มใหม่

ผลของการดำเนินงานในพื้นที่และโครงการต่าง ๆ สามารถพิจารณาในมิติสำคัญ ได้แก่ เศรษฐกิจชุมชน สภาพแวดล้อม และนวัตกรรม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจชุมชน

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังคงมุ่งส่งเสริมอาชีพทางเลือกให้แก่ชุมชนในทุกพื้นที่ที่ปฏิบัติงานท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 ผลรายได้และหนี้สินรวมของประชาชนใน 3 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการพัฒนาดอยตุงฯ 2. โครงการร้อยใจรักษ์ และ 3. โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่น ๆ ดังนี้

พื้นที่	รายได้	เปรียบเทียบกับ ปี 2563	หนี้สิน	เปรียบเทียบกับ ปี 2563
โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	848,852,272 บาท	ลดลง 16.98%	272,206,219 บาท	เพิ่มขึ้น 30.74%
โครงการร้อยใจรักษ์	275,792,556 บาท	เพิ่มขึ้น 46.96%	49,009,940 บาท	เพิ่มขึ้น 5%
โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมันและพืชน้ำมันอื่น ๆ	223,630,437 บาท	ลงลง 7.20%	43,353,178 บาท	เพิ่มขึ้น 9.77%

รายได้รวม
1,348.27 ล้านบาท
ลดลง 7.08%

หนี้สินรวม
364.56 ล้านบาท
เพิ่มขึ้น 23.84%

2. ด้านสภาพแวดล้อม

ปี 2565 เป็นหมุดหมายสำคัญที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จะเดินหน้าสู่การเป็นองค์กรที่ชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในปี 2564 จึงรณรงค์ให้บุคลากรรวมถึงกิจกรรมทุกส่วนที่เกิดขึ้นจากนโยบายขององค์กรใช้พลังงานทุกประเภทให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมุ่งมั่นดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรตามแนวคิด Zero Waste หรือการจัดการขยะเหลือศูนย์ ตามหลัก 4Rs คือ Reduce, Reuse, Repair, และ Recycle

ในปีนี้ได้ผลักดันให้ชุมชนในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ จัดการขยะอย่างถูกต้องและเป็นระบบ จนสามารถลดปริมาณขยะสู่บ่อฝังกลบสำเร็จตามเป้าหมาย Zero Waste to Landfill โดยมีปริมาณน้ำหนักขยะลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 63 และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สามารถจัดการขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนได้ถึงร้อยละ 94 ของขยะทั้งหมด พร้อมขยายผลสร้างหมู่บ้านต้นแบบด้านการจัดการขยะให้มีจำนวนมากขึ้น นอกเหนือจากงานหลักในการดูแลและเพิ่มความสมบูรณ์แก่ผืนป่า

พื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ สามารถบริหารจัดการขยะไม่ให้ไปสู่บ่อฝังกลบได้ 196 ตัน และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ได้ 21 ตัน นำน้ำกลับมาใช้ได้ 10,494 ลูกบาศก์เมตร ลดการใช้พลังงานสิ้นเปลืองจากปี 2563 ได้มากถึง 490 ตันน้ำมันดิบ (TOE) หรือร้อยละ 46.57

มาตรการต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจประมาณ 2.27 ล้านบาท

โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
สิ่งแวดล้อม	• จัดการขยะไม่ให้ไปสู่บ่อฝังกลบ 196 ตัน เพิ่มขึ้น 32.24% • ปริมาณน้ำที่นำกลับมาใช้ใหม่ 10,494 ลบ.ม. ลดลง 9.81% • ปริมาณการใช้พลังงานสิ้นเปลือง 562 TOE ลดลง 46.57% • ประสิทธิภาพความประหยัด 0.67 เพิ่มขึ้น 34%
ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	• องค์กรปล่อยก๊าซเรือนกระจก 3,928.17 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ลดลง 33.91% • จัดกิจกรรมปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ในงานสีสันแห่งดอยตุง จนเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutral Event) • กิจกรรมต่าง ๆ ช่วยลดก๊าซเรือนกระจก 271.81 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า
ขยายผล	• หมู่บ้านต้นแบบด้านการจัดการขยะเพิ่มเป็น 11 หมู่บ้าน
มูลค่าทางเศรษฐกิจ	• รายได้รวม 2,271,344 บาท จากการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้พลังงานทดแทนจากโซลาร์เซลล์ ปั๊มความร้อน พลังงานชีวมวล และถ่านแมคคาเดเมีย นำน้ำกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และจากการคัดแยกขยะ

3. ด้านนวัตกรรม

ในการสืบสานงาน "ปลูกคน ปลูกป่า" มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยเฉพาะในการพัฒนาสินค้าเข้าสู่ตลาดมูลค่าสูง และการเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้แก่ชุมชน

ในปีที่ผ่านมา ผลผลิตสารกาแฟพิเศษในโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ออกสู่ตลาดเป็นครั้งแรก จนได้ราคาผ่านการประมูลสูงสุดถึง 6,650 บาทต่อกิโลกรัม เป็นผลจากความพยายามยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์กาแฟดอยตุงให้ครอบคลุมตลาดในหลากหลายระดับ ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ในภาวะการแข่งขันรุนแรงในตลาดกาแฟ

ผลผลิตจากกาแฟดอยตุงยังถูกนำมาพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทั้งกาแฟพร้อมดื่ม กาแฟดริป และกาแฟแคปซูล ตามทิศทางความต้องการของตลาด

นอกจากนี้ แปลงทดลองปลูกวานิลลาในโครงการวิจัยพืชมูลค่าสูง ยังเริ่มเป็นช่องทางรายได้ใหม่แก่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และชุมชน โดยปัจจุบันมีการปลูกวานิลลาจำนวน 5,000 เสา และเตรียมส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินการร่วมปลูกตามมาตรฐานของโครงการวิจัยพืชมูลค่าสูง ในปี 2566 ทำให้ดอยตุงเป็นแหล่งผลิตวานิลลาคุณภาพใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ และเริ่มส่งผลผลิตออกสู่ตลาดได้ในปัจจุบัน

ผลผลิตวานิลลาในแปลงปลูกที่จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากช่วยลดการนำเข้าจากต่างประเทศในราคา 5,000 เหรียญสหรัฐต่อกิโลกรัมแล้ว วานิลลาจากดอยตุงยังได้รับการยอมรับในตลาดญี่ปุ่นเป็นอย่างดีอีกด้วย

นอกจากนี้ กระแสการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมของโลก ที่ต้องการให้ภาคการผลิตมีความรับผิดชอบต่อปัญหาวิกฤตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จนมีการกำหนดให้ภาคธุรกิจต้องชดเชยคาร์บอนในกระบวนการผลิต ทำให้เกิดความต้องการคาร์บอนเครดิตอย่างมากจากภาคธุรกิจต่าง ๆ

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ซึ่งดำเนินงานด้านการพัฒนาคนและป่ามาอย่างยาวนาน จึงต่อยอดความชำนาญการ โดยพัฒนา "โครงการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน" ช่วยให้ชุมชนขึ้นทะเบียนป่าชุมชนภายใต้โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) สำเร็จจำนวน 8 แห่ง ในพื้นที่ป่าชุมชนรวม 10,561 ไร่ ครอบคลุม 3 จังหวัดภาคเหนือ (พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน) คิดเป็นปริมาณคาร์บอนเครดิตที่จะได้รับราว 5,500 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี และมีป่าชุมชนอีก 7 แห่ง เตรียมขึ้นทะเบียน T-VER ภายในปี 2565 ซึ่งคาดว่าจะได้ปริมาณคาร์บอนเครดิตเพิ่มขึ้นอีก 2,300 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี

นับเป็นนวัตกรรมแรกในประเทศ ที่ผสมผสานการรักษาป่าให้กลายอาชีพใหม่ที่ยั่งยืนแก่ชุมชน และผลิตคาร์บอนเครดิตให้แก่ประเทศไทย

พร้อมวางแผนเตรียมร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ในการผลักดันกลไกนำป่าชุมชนและพื้นที่ป่าอื่น ๆ ของ ทส.ขึ้นทะเบียนภายใต้โครงการ T-VER ซึ่งคาดว่าจะได้พื้นที่ป่าที่สามารถผลิตคาร์บอนเครดิตถึง 1,000,000 ไร่ ส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์อีกกว่า 1,100 ชุมชน และมีปริมาณคาร์บอนเครดิตรวม 300,000-500,000 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี ภายในปี 2565 เช่นกัน

ในปี 2564 ที่ผ่านมา จึงเห็นได้ว่ามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สามารถนำประชาชนในพื้นที่ดำเนินการผ่านความยากลำบากมาได้ ประชาชนมีความมั่นคงทางอาชีพและทางสังคม และนวัตกรรมใหม่ ๆ ของมูลนิธิจะยิ่งเพิ่มความยั่งยืนแก่การ "ปลูกคน ปลูกป่า" ให้แก่ประเทศไทยสืบไป

โครงการต้นแบบ

โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2531 - ปัจจุบัน

พื้นที่โครงการ
91,779 ไร่ (ตามการขออนุญาตใช้กับกรมป่าไม้)
ครอบคลุม 29 หมู่บ้านบนเทือกเขานางนอน
อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผู้รับประโยชน์
1,721 ครัวเรือน
ประชากร 11,496 คน

ความเป็นมา

เป็นโครงการต้นแบบการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ก่อตั้งเมื่อปี 2531 โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จากพระราชปณิธาน "ฉันจะปลูกป่าบนดอยตุง" เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต พร้อมฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ในอดีตดอยตุงอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ แหล่งค้ายาเสพติดอันดับหนึ่งของโลกในขณะนั้น

เมื่อเริ่มดำเนินโครงการพบว่า ป่าถูกบุกรุกทำลายกลายเป็นภูเขาหัวโล้น ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ยากจนแร้นแค้น ไม่มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ขาดโอกาสทางการศึกษาและประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไร้สัญชาติ อีกทั้งยังมีกองกำลังควบคุมพื้นที่ ส่งผลให้ชาวบ้านต้องหาทางรอดด้วยการประกอบอาชีพผิดกฎหมาย เช่น ทำไร่หมุนเวียน ปลูกฝิ่น ค้ายาเสพติด และค้ามนุษย์

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเล็งเห็นว่ารากเหง้าของปัญหาเหล่านี้ คือ "ความยากจน และ การขาดโอกาส" จึงแก้ไขปัญหาพื้นฐานอย่างรอบด้าน ทั้ง "ความเจ็บป่วย ความยากจน และความไม่รู้" โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่สมดุลกับความมั่นคงทางสังคมและความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ด้วยการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน สร้างงานสร้างอาชีพที่หลากหลายและเหมาะสมกับภูมิสังคม พัฒนาทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพตลอดห่วงโซ่มูลค่า ฟื้นฟูธรรมชาติ และพัฒนาการศึกษาของเยาวชน โดยใช้ "ธุรกิจเพื่อสังคม" (Social Enterprise) ภายใต้แบรนด์ดอยตุง (DoiTung) เป็นกลไกในการสร้างรายได้ที่มั่นคงในระยะยาวให้ชุมชน เน้นการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ คุณภาพดีต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลิตด้วยความประณีตใส่ใจ โดยแบ่งหน่วยธุรกิจออกเป็น 5 หน่วย ได้แก่ หัตถกรรม เกษตร อาหารแปรรูป คาเฟ่ และการท่องเที่ยว

ผลการดำเนินงานพัฒนาทางเลือกที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และกลายเป็นโครงการต้นแบบนำไปขยายผลการพัฒนาสู่ชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาในหลาย ๆ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ปัญหาตั้งต้น

1. ร้อยละ 70 ของประชาชนในพื้นที่ไม่มีสัญชาติ
2. เขาหัวโล้นจากการถางป่าและทำไร่หมุนเวียน
3. ไม่มีสาธารณูปโภคพื้นฐาน ชาวบ้านยากจน รายได้ต่อคนต่อปีอยู่ที่ 3,772 บาท
4. กองกำลังติดอาวุธในพื้นที่
5. มีการปลูก ค้า และเสพสิ่งเสพติด รวมไปถึงการค้ามนุษย์

ผลจากการพัฒนา: ชาวบ้านได้อะไร?

สิ่งแวดล้อม: การใช้ประโยชน์พื้นที่โครงการ

พื้นที่ทั้งหมด 91,779 ไร่

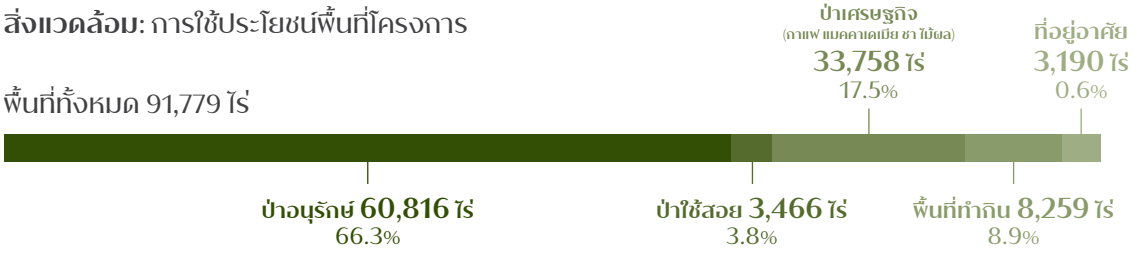

เศรษฐกิจ: เปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออม ต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)

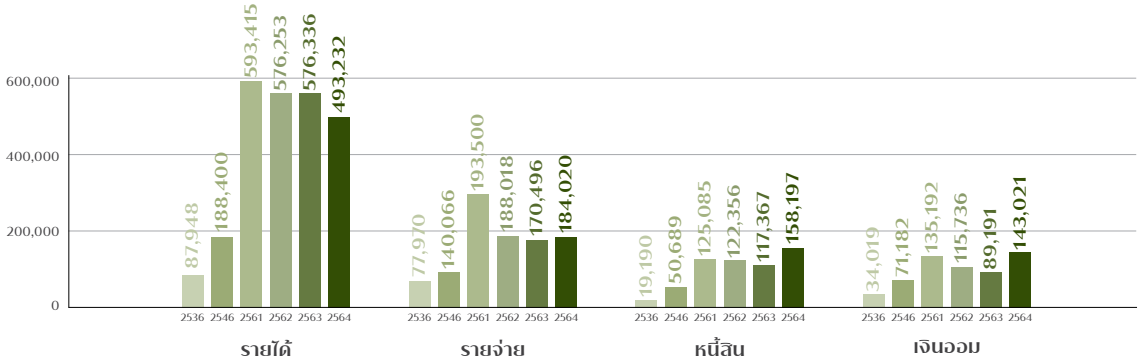

จากปัญหาตั้งต้นที่ชาวบ้านยากจนมีรายได้ 3,772 บาทต่อคนต่อปี โครงการพัฒนาดอยตุงฯ สามารถแก้ปัญหาดังกล่าว สร้างรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 90,895 บาทต่อคนต่อปี ในปี 2564

สังคม: โอกาสทางการศึกษาของคนในชุมชน

โอกาสทางการศึกษา

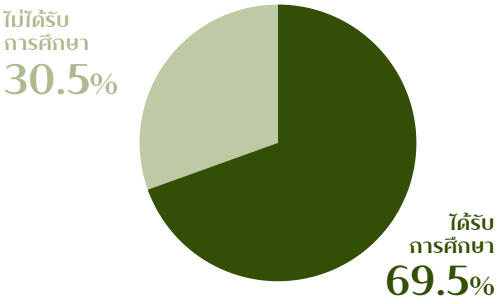

ระดับการศึกษา

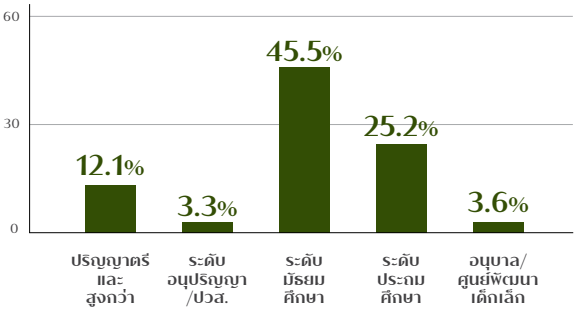

เปรียบเทียบการเกิดไฟป่า

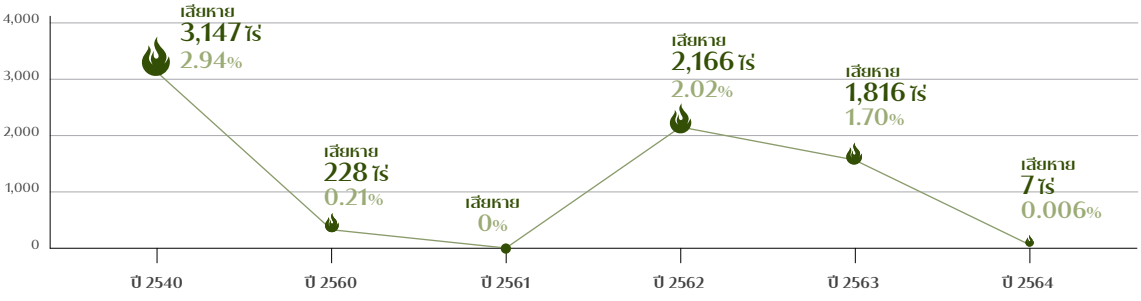

การดำเนินงานในปี 2564

1. แบรนด์ดอยตุง

1.1 การออกแบบเพื่อความยั่งยืน

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งอนุรักษ์งานหัตถกรรมชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานท้องถิ่น เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน ผ่านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยนำภูมิปัญญาดั้งเดิมของเครื่องแต่งกายและวิถีชีวิตของชนเผ่าบนดอยตุงมาผสมผสานกับงานออกแบบที่ทันสมัย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดกระบวนการผลิต ตั้งแต่แนวคิดการออกแบบที่ไม่ใช้ทรัพยากรใหม่ในการสร้างชิ้นงาน แต่เลือกนำวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตกลับมาใช้ใหม่อย่างคุ้มค่า เพื่อลดของเสียจากกระบวนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุด

แบรนด์ดอยตุงคว้ารางวัลการออกแบบเพื่อความยั่งยืน

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับรางวัล PM Export Award 2021 (Prime Minister's Export Award) สาขา Best Design กลุ่มความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แฟชั่นเครื่องแต่งกาย จากผลิตภัณฑ์ชื่อ "Re-Pleats-Plastic : Pha Khao Ma" ซึ่งรางวัลดังกล่าวเป็นรางวัลสูงสุดของรัฐบาลที่มอบให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจส่งออกที่มีความโดดเด่น

แรงบันดาลใจมาจากผ้าขาวม้า ผ้าทอพื้นเมืองเอกลักษณ์ท้องถิ่นไทย ผ้าสารพัดประโยชน์ที่ใช้ในวิถีชีวิตคนไทยมาแต่โบราณ โดยนำลายเส้นกราฟิก และตารางหมากรุกรูปแบบต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน รวมถึงการใช้สีสันสดใสสะดุดตาของผ้าขาวม้าเป็นแนวความคิดหลักในการออกแบบผ้าทอมือ โดยประยุกต์เข้ากับแนวคิดการออกแบบแฟชั่นอย่างยั่งยืน เช่น เส้นใยรีไซเคิลจากขวดพลาสติก PET ที่สอดคล้องกับแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ยังสร้างเอกลักษณ์ด้วยเทคนิคการอัดจีบด้วยความร้อน เพื่อให้ผ้ามีผิวสัมผัสที่ยืดหยุ่นและโดดเด่น

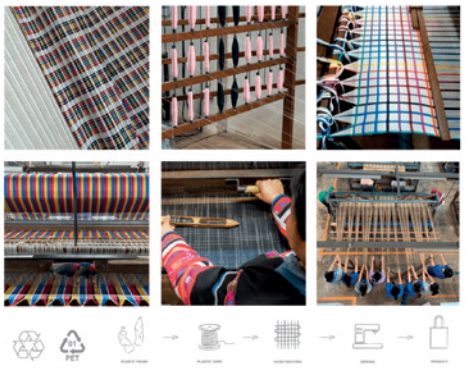

'ดอยตุง' ร่วมกับ 'โอนิซึกะ ไทเกอร์' ผลิตรองเท้าคอลเลกชันพิเศษจากผ้าทอมือของดอยตุง

โอนิซึกะ ไทเกอร์ (Onitsuka Tiger) แบรนด์รองเท้าสัญชาติญี่ปุ่น ที่ผสมผสานแฟชั่น กีฬา และมรดกของแบรนด์เข้ากับนวัตกรรม ร่วมกับ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลิตรองเท้าคอลเลกชันพิเศษที่เชื่อมั่นในนโยบายเดียวกัน คือ การสนับสนุนงานฝีมือท้องถิ่นและสร้างความยั่งยืนในสังคม

ดอยตุงออกแบบลวดลายและผลิตผ้าทั้งหมดด้วยมืออย่างพิถีพิถัน ตั้งแต่การปั่นด้าย ไปจนถึงขึ้นรูปแบบของลวดลาย ทำให้มีเนื้อสัมผัสที่นุ่มกว่าผ้าทอด้วยเครื่องจักร จากนั้น โอนิซึกะ ไทเกอร์ จึงนำผ้าไปผลิตรองเท้า 3 รุ่นยอดนิยม อย่าง MEXICO 66™ MEXICO 66™ PARATY และ SERRANO™ มีทั้งหมด 5 ลายด้วยกัน

สำหรับรองเท้ารุ่น MEXICO 66™ เป็นรองเท้ารุ่นเอ็กซ์คลูซีฟที่จำหน่ายในประเทศไทยเท่านั้น ผ้าทอสำหรับรุ่นนี้ใช้เส้นด้ายที่ทำจากขวดพลาสติก PET รีไซเคิล มีให้เลือก 2 ดีไซน์ ดีไซน์แรกเป็นผ้าทอมือสีดำปักโลโก้โอนิซึกะ ไทเกอร์ ส่วนอีกรุ่นหนึ่งเป็นผ้าทอมือสีดำปักลายเสือ ให้ความรู้สึกเก๋และทันสมัย ตัดด้วยส้นรองเท้าสีเหลืองและสีแดงที่เป็นสีเอกลักษณ์ของแบรนด์ดอยตุง และโอนิซึกะ ไทเกอร์

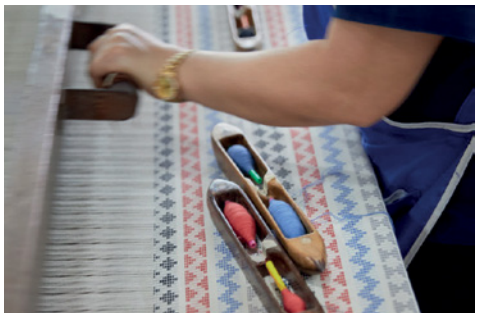

ส่วนอีก 3 ลาย คือ MEXICO 66™ MEXICO 66™ PARATY และ SERRANO วางจำหน่ายพร้อมกันทั่วโลก ความโดดเด่นอยู่ที่สีแดงและสีน้ำเงินจากสีของ Onitsuka Tiger Stripes ผลิตจากผ้าทอมือที่ทำจาก Better Cotton ซึ่งใช้ทรัพยากรน้ำน้อยกว่าในการเพาะปลูก

คอลเลกชันนี้จึงกลายเป็นส่วนผสมที่ลงตัวระหว่างวัฒนธรรมไทยและญี่ปุ่น รวมถึงงานหัตถกรรมดั้งเดิมของช่างฝีมือชาวดอยตุงกับรองเท้ารุ่นไอคอนิกของโอนิซึกะ ไทเกอร์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างสรรค์งานมือที่มีดีไซน์เหนือกาลเวลา มีคุณค่าในเวทีระดับโลก และที่สำคัญคือใช้วัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

อิเกีย ร่วมกับ ดอยตุง และ 4 ดีไซเนอร์จาก ไทย-จอร์แดน-อินเดีย สร้างสรรค์ของแต่งบ้านคอลเลกชันพิเศษ ส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคมทั่วโลก สร้างโอกาสช่างฝีมือท้องถิ่น

อิเกีย (IKEA) เปิดตัวคอลเลกชันพิเศษ "LOKALT/ลูคอลต์" จากการร่วมงานกับดีไซเนอร์และธุรกิจเพื่อสังคมในท้องถิ่นจาก 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย ราชอาณาจักรฮัชไมต์จอร์แดน และสาธารณรัฐอินเดีย ถ่ายทอดงานดีไซน์ร่วมสมัยผสมผสานงานหัตถกรรมท้องถิ่น ออกแบบเป็นของใช้ในบ้านที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต และงานฝีมือพื้นบ้าน พร้อมส่งเสริมอาชีพให้แก่ช่างฝีมือท้องถิ่นในแต่ละประเทศ

ดีไซเนอร์ของคอลเลกชัน LOKALT/ลูคอลต์ ประกอบด้วยนักออกแบบชาวไทย พลอยพรรณ ธีรชัย - เดชา อรรจนานันท์ ผู้ก่อตั้ง THINKK design studio จากกรุงเทพฯ ทันยา ฮัดแดด (Tania Haddad) จากกรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน และอคานชา เดโอ (Akanksha Deo) นักออกแบบประจำของอิเกียในกรุงเดลี ประเทศอินเดีย ส่วนธุรกิจเพื่อสังคมที่รับหน้าที่ในการผลิตผลงานให้กับคอลเล็กชัน LOKALT/ลูคอลต์ ได้แก่ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ จากประเทศไทย Jordan River Foundation จากจอร์แดน Industree และ Diamond กลุ่มช่างทอพรมหญิงท้องถิ่นในอินเดีย สร้างสรรค์คอลเลกชันพิเศษจากงานทำมือโดยช่างฝีมือที่มีทักษะ ช่วยส่งเสริมอาชีพให้ผู้คนในภูมิภาคที่มีความต้องการอาชีพมากที่สุด

ช่างฝีมือของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ผลิตเครื่องปั้นดินเผาตามการออกแบบของ THINKK design studio ภายใต้แนวคิดการจัดโต๊ะอาหารแบบไทยเพื่อการรับประทานอาหารร่วมกัน โดยเพิ่มความทันสมัยและฟังก์ชันการใช้งาน

1.2 กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผลิตภัณฑ์ดอยตุงคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน จึงมุ่งเน้นลดของเสียตลอดกระบวนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยแนวคิด Circular Economy หรือการหมุนเวียนนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และลดของเสียอันเกิดจากกระบวนการผลิตด้วยวิธีการสำคัญ 3 วิธี ได้แก่ การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) และการนำมาผลิตใหม่ (Re-material)

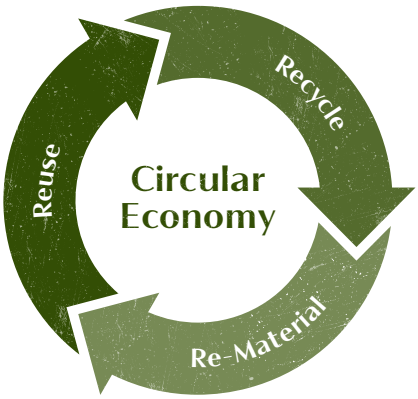

การจัดการขยะจากต้นทางขยะเป็นศูนย์

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ให้ความสำคัญกับนโยบายการจัดการขยะจากต้นทางขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) โดยผลิตภัณฑ์แบรนด์ดอยตุงเน้นหลัก 4R (Refuse, Reduce, Reuse และ Recycle) การลดการใช้วัสดุใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-Use Materials) และการนำขยะประเภทแก้วกระดาษ กระดาษลูกฟูก ผ้าทอ เศษเส้นด้ายมาใช้ประโยชน์ โดยสามารถนำขยะนำไปใช้ประโยชน์จำนวน 905 กิโลกรัม คิดเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวน 2.65 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

โรงทอผ้าและโรงย้อมผ้า

โรงทอผ้าและโรงย้อมผ้าของดอยตุงนำวัสดุเหลือใช้จากกระบวนการผลิตมาผลิตเป็นสินค้าใหม่ และยังนำเศษวัสดุ เช่น เศษผ้า เศษด้าย มาประดับตกแต่งผลิตภัณฑ์ ตลอดจนนำมาใช้ในการทดลองกระบวนการย้อมสี โดยเลือกใช้วัสดุธรรมชาติและวัตถุดิบท้องถิ่นในกระบวนการย้อมสีธรรมชาติ เช่น สนิมเหล็ก กากกาแฟ ถ่านกะลาแมคคาเดเมีย ครามและเปลือกหัวหอม เป็นต้น

โรงงานกระดาษสา

โรงงานกระดาษสาของดอยตุงนำเยื่อกระดาษลูกฟูกกลับมาใช้ซ้ำ เพื่อลดขยะสู่บ่อฝังกลบ สามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ 2.31 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

พลังงานทดแทน

ในปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ใช้พลังงานทดแทนร้อยละ 9 ได้แก่ โซลาร์เซลล์ ปั๊มความร้อน พลังงานชีวมวล คิดเป็นมูลค่า 1.6 ล้านบาท มีการคัดแยกขยะไม่ให้ไปสู่บ่อฝังกลบทั้งหมด 196 ตันต่อปี ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 235.52 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า และยังสามารถนำขยะดังกล่าวมาใช้ประโยชน์และเพิ่มมูลค่า ด้วยการทำสารปรุงแต่งดินจากมูลไส้เดือน ส่งเผาเป็นพลังงานไฟฟ้า และนำไปรีไซเคิล

นอกจากนี้ ยังใช้ถ่านจากเปลือกแมคคาเดเมียปีละ 21 ตัน หรือเฉลี่ยเดือนละ 1.7 ตัน คิดเป็นผลการประหยัดพลังงานปีละ 92,500 บาทต่อปี หรือ 7,700 บาทต่อเดือน มีการบำบัดน้ำเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 3.03 ลดการใช้น้ำได้ประมาณ 10,494 ลูกบาศก์เมตรต่อปี ผลการประหยัดน้ำปีละ 157,410 บาท ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 2.98 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าในแต่ละปี

กาแฟ

ดอยตุงจำหน่ายกาแฟพร้อมดื่มบรรจุขวด โดยเลือกใช้ขวดพลาสติก PET ไม่พิมพ์ลายเพื่อให้นำไปรีไซเคิลได้ และไม่หุ้มฉลากพลาสติก แต่เลือกใช้สติกเกอร์คาดขนาดเล็กที่สามารถนำไปแยกออกได้ง่าย พร้อมทั้งระบุวิธีการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีการผลิตกาแฟแคปซูลโดยเลือกใช้วัสดุอะลูมิเนียม ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอัตราการรีไซเคิลสูงที่สุด อีกทั้งยังประดิษฐ์เครื่องแยกกากกาแฟจากแคปซูล เพื่อนำแคปซูลที่ใช้แล้วไปรีไซเคิลได้

การจัดการขยะ

ในปี 2564 โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ได้ขยายผลการจัดการขยะให้กับชุมชนภายในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ส่งผลให้ชุมชนจัดการขยะอย่างถูกต้องและเป็นระบบจนสามารถลดปริมาณขยะสู่บ่อฝังกลบ สำเร็จตามเป้าหมาย Zero Waste to Landfill ปริมาณน้ำหนักขยะในปี 2564 ลดลงถึงร้อยละ 68 เมื่อเทียบกับปี 2563 และยังสามารถจัดการขยะตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนเป็นจำนวน 133 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 94 ของขยะทั้งหมด สร้างรายได้จำนวน 421,434 บาท ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะได้ร้อยละ 52

โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ยังได้จัดอบรมแนวทางการจัดการขยะ ให้กับพนักงาน ชาวบ้าน และนักเรียน รวม 15 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมจำนวน 492 ราย อีกทั้งยังต้อนรับคณะศึกษาดูงานที่สนใจเยี่ยมชมการปฏิบัติงานของศูนย์จัดการขยะจำนวน 261 ราย

2. ธุรกิจเพื่อสังคม

2.1 การส่งเสริมผู้ประกอบการในชุมชน

การพัฒนาคุณภาพกาแฟ

ปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ พัฒนาคุณภาพกาแฟ โดยมุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และโครงการพัฒนาอื่น ๆ ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยมีการเก็บข้อมูลรายเกษตรกรและรายแปลง เพื่อจัดกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ซึ่งช่วยให้ทีมงานสามารถวางแผนการส่งเสริมความรู้ สนับสนุนปัจจัยการปลูก ลดต้นทุนการผลิต และดูแลต้นกาแฟได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผลผลิตกาแฟมีคุณภาพดีขึ้น และสร้างรายได้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยในฤดูกาลเก็บเกี่ยวปี 2563/2564 (เดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564) สร้างรายได้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เป็นเงิน 20 ล้านบาท เฉลี่ยรายได้ต่อรายสูงขึ้นร้อยละ 57 จาก 20,215 บาทต่อคนในฤดูกาล 2562/2563 เป็น 31,834 บาทต่อคนในฤดูกาล 2563/2564 และพื้นที่โครงการของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในจังหวัดน่าน สร้างรายได้จากผลผลิตกาแฟจำนวน 2.18 ล้านบาท

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ต่อยอดงานทดลองและวิจัยพัฒนาสายพันธุ์กาแฟ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกมีทางเลือกในการสร้างรายได้อย่างยั่งยืนมากขึ้นในอนาคต โดยขยายผลการคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ จำนวน 2 สายพันธุ์ เกษตรกร 2 ราย รวมพื้นที่ 6 ไร่ และพื้นที่พัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในจังหวัดน่าน จำนวน 2 สายพันธุ์ เกษตรกร 99 ราย รวมพื้นที่ 213 ไร่ ได้ผลผลิตปี 2564 จำนวน 9 ตันเชอร์รี่กาแฟ

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ทดลองแปรรูปกาแฟแบบใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพกาแฟของดอยตุงให้มีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น และมีความแตกต่างด้านรสชาติ ซึ่งเป็นแนวทางในการต่อยอดให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นในอนาคต พร้อมทดลองตลาดผ่านการประมูลสารกาแฟพิเศษ สร้างมูลค่าสารกาแฟสูงสุด 6,650 บาทต่อกิโลกรัมสาร สร้างมูลค่ารวม 551,900 บาท

2.2 นำด้านธุรกิจเพื่อสังคม

โครงการกองทุนพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคม

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้กิจการเพื่อสังคมหลายแห่งประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนแก่กิจการที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน และสร้างผลกระทบเชิงบวกแก่สังคมได้อย่างชัดเจน จำนวน 3 แห่ง คือ บริษัท บั๊ดดี้โฮมแคร์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด บริการดูแลผู้สูงอายุด้วยการสร้างงานให้กับเยาวชนชาติพันธุ์ บริษัท สเตปส์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด สนับสนุนการจ้างงานผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และบริษัท โลคอลล์แพลตฟอร์ม จำกัด ผู้สนับสนุนช่องทางการจำหน่ายสินค้าชุมชน จำนวนเงินรวม 4,270,000 บาท

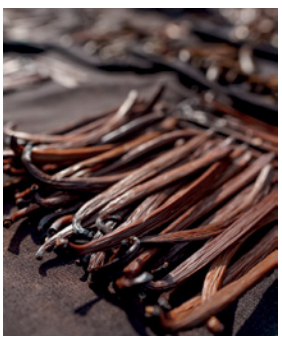

โครงการพืชมูลค่าสูง

โครงการพืชมูลค่าสูงจัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาพืชชนิดใหม่ที่มีศักยภาพทางการค้า สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและจำหน่ายในราคาสูงได้ ช่วยเพิ่มอัตราส่วนรายได้ต่อพื้นที่ให้ชาวบ้าน โดยใช้ทรัพยากรในการปลูกและจัดการผลผลิตเท่าเดิม ในปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งเน้นการศึกษาวิจัย "วานิลลา" ผ่านงานทดลองรูปแบบต่าง ๆ ทั้งงานด้านการบริหารจัดการแปลงและการแปรรูปขั้นต้น โดยมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมและการบันทึกผลการทดลอง เพื่อให้วิเคราะห์ผลได้ถูกต้องแม่นยำที่สุด สามารถถอดบทเรียนและสรุปเป็นคู่มือการจัดการแปลงและผลผลิต สำหรับถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกในปี 2565

โครงการขยายผลในประเทศ

โครงการร้อยใจรักษ์

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2561-2572

พื้นที่โครงการ
ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเมืองงาม 4 หมู่บ้านหลัก ได้แก่ บ้านเมืองงามเหนือ บ้านเมืองงามใต้ บ้านห้วยส้าน บ้านหัวเมืองงาม และ 20 หมู่บ้านย่อยในตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ รวมพื้นที่ 37,119 ไร่

ผู้รับประโยชน์
1,132 ครัวเรือน
ประชากร 4,709 คน

ความเป็นมา

โครงการร้อยใจรักษ์มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนมาตรการและนโยบายของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ด้วยปัจจุบัน สถานการณ์ยาเสพติดได้แพร่ระบาดในพื้นที่เมืองในรูปแบบของการผลิต การจำหน่าย และลำเลียง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือของไทย โครงการร้อยใจรักษ์จึงนำแนวทางการพัฒนาทางเลือกมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในบริบทสังคมเมือง และสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนเป้าหมายที่เคยมีรายได้ส่วนใหญ่จากกิจกรรมผิดกฎหมายต่าง ๆ ให้หันมาประกอบอาชีพสุจริตแทน

ลำดับขั้นของการพัฒนาทางเลือกเชิงพื้นที่ระยะยาวที่นำมาประยุกต์ใช้ในโครงการฯ คือ "อยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน" ครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งยังเสริมสร้างศักยภาพให้คนในชุมชนด้านการเกษตร ปศุสัตว์ ชลประทาน หัตถกรรม การแปรรูปสร้างมูลค่าแก่ผลผลิต การท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนต่อไปได้ด้วยตนเอง

การดำเนินงานในปี 2564

ในปี 2564 โครงการฯ ยังคงดำเนินงานพัฒนาเชิงพื้นที่ทุกมิติร่วมกับชุมชนเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เน้นการสร้างอาชีพทางเลือกต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคง และลดรายจ่ายในครัวเรือน ผ่านการพัฒนาทักษะความสามารถของคน พร้อมสนับสนุนทุนพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาระบบน้ำเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำเกษตรและโอกาสในการปลูกพืชมากกว่า 1 รอบ การยกระดับมาตรฐานผลผลิตการเกษตรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพด้วยการทำเกษตรแม่นยำ การสนับสนุนด้านปศุสัตว์อย่างครบวงจร ทั้งด้านอาหาร สุขภาพ และพันธุ์สัตว์ การพัฒนาทักษะและส่งเสริมอาชีพด้านหัตถกรรมแก่กลุ่มสตรี การแปรรูปเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตการเกษตรในพื้นที่เพื่อลดผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรผันผวน และใช้ประโยชน์จากผลผลิตที่ตกเกรด รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาซื้อสินค้าและบริการจากชุมชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านการศึกษาทั้งโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพัฒนาด้านสาธารณสุขครอบคลุมทั้งสุขอนามัยพื้นฐาน และการตรวจติดตาม "อาสาทำดี" หรือผู้ป่วยติดยาเสพติด และการจัดการพื้นที่ป่าและการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ซึ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนดูแลป่าในระยะยาว โดยมีผลการดำเนินงานตามมิติของการพัฒนา ดังนี้

ระบบน้ำ

โครงการฯ ได้สร้างถังเก็บน้ำขนาดความจุ 50 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 5 ถัง เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตร การประมง การอุปโภคบริโภคในอาคาร และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมทั้งก่อสร้างฝายเกษตรเพื่อส่งน้ำเข้าพื้นที่แปลงเกษตรของชุมชน จำนวน 4 ฝาย เกษตรกรได้รับประโยชน์จำนวน 30 คน พื้นที่รับน้ำรวม 253 ไร่ และสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการออกแบบและเทคนิคการพัฒนาระบบน้ำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล

การเกษตร

โครงการฯได้จัดอบรมทฤษฎีเกษตรแม่นยำแก่เจ้าหน้าที่โครงการฯ และอาสาสมัครพัฒนาจำนวน 152 คน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้วิธีการปลูกพืช และแนะนำการปลูกพืชทางเลือกมูลค่าสูงชนิดใหม่ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักให้ชุมชนจำนวน 1,133 ครัวเรือน เพื่อลดรายจ่ายและสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน ควบคู่กับการจัดกิจกรรมเด็กปลูกผัก เพื่อส่งเสริมทักษะการดูแลแปลงผักสวนครัวให้กับเยาวชนในหมู่บ้านจำนวน 48 คน รวมทั้งทดลองทำก้อนเห็ด จำนวน 21,244 ก้อน เพื่อส่งเสริมเป็นพืชทางเลือกที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน และแก้ปัญหาหมอกควันจากการเผาฟาง โดยนำฟางข้าวจากแปลงนามาใช้เป็นวัสดุเพาะเห็ด

การติดตามการส่งเสริมผลผลิตข้าวนาปี 2564 พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 72 คน พื้นที่รวม 362 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวม 355,071 กิโลกรัม เฉลี่ยไร่ละ 982 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 21 สำหรับการส่งเสริมผลผลิตข้าวไร่ พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 24 คน พื้นที่รวม 121.5 ไร่ ปริมาณผลผลิตรวมทั้งสิ้น 35,407 กิโลกรัม เฉลี่ยไร่ละ 292 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 17 ทั้งนี้ หลังการเก็บเกี่ยว โครงการฯ ได้อัดฟางก้อนจำนวน 2,392 ก้อนให้ชุมชนเพื่อลดการเผาในนาข้าวตามวิถีเกษตรท้องถิ่น ซึ่งสามารถลดการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ได้ประมาณ 0.2 ตัน และลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 33 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

โครงการฯ ยังส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกที่มีศักยภาพให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้แก่ ฟักทองญี่ปุ่น ฟักทองมินิ ฟักทองคางคก เก๊กฮวย เสาวรส และเคพกูสเบอร์รีแก่เกษตรกร จำนวน 116 คน พื้นที่รวม 167.48 ไร่ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิต

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังร่วมกับบริษัท ซี.พี. สตาร์เลนส์ จำกัด และกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยส้าน พัฒนาผลผลิตมะม่วงคุณภาพเพื่อส่งขายในตลาดต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ปริมาณการรับซื้อในตลาดส่งออกลดลง กลุ่มวิสาหกิจฯ จึงจำเป็นต้องส่งจำหน่ายในตลาดทางเลือกอื่น ๆ เช่น ตลาดออนไลน์ และตลาดทั่วไป โดยได้จำหน่ายผลผลิตทั้งสิ้น 33,425 กิโลกรัม มูลค่ารวม 527,186 บาท นอกจากนี้ โครงการฯ ยังรับซื้อมะม่วงตกเกรดจากกลุ่มวิสาหกิจไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยส้าน จำนวน 9,196 กิโลกรัม มูลค่า 141,135 บาท เพื่อนำไปแปรรูปเพิ่มมูลค่าต่อไป

ปศุสัตว์

โครงการฯ สนับสนุนพันธุ์สัตว์ในรูปแบบกองทุนหมุนเวียน ได้แก่ สุกร ไก่กระดูกดำ เป็ดเทศ และเป็ดไข่ ให้ชาวบ้าน 91 ราย รวมทั้งสนับสนุนพันธุ์ปลานิล โคขุน และกบนา รวมถึงคอกสัตว์และกองทุนอาหารสัตว์ให้แก่กลุ่มชาวบ้านยากจนจำนวน 89 คน เพื่อเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือนและรายได้เสริมให้ชาวบ้าน พร้อมทั้งจัดตั้งกองทุนโคขุน โดยส่งมอบโคขุน จำนวน 30 ตัว ให้แก่ชาวบ้านที่มีฐานะยากจน จำนวน 15 คน ควบคู่กับการพัฒนาอาหารสัตว์คุณภาพให้ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ในราคาถูก ขณะที่การให้บริการด้านสุขภาพสัตว์โดยอาสาพัฒนาชุมชน (อสพ.) ซึ่งช่วยลดอัตราการตายของสัตว์ชนิดต่าง ๆ เทียบจากปีก่อนเริ่มโครงการฯ พบว่า อัตราการตายของสุกรลดลงเหลือร้อยละ 7 จากเดิมร้อยละ 8 โคกระบือตายลดลงเหลือร้อยละ 2 จากเดิมร้อยละ 4 ส่วนอัตราการตายของสัตว์ปีกเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 15 เป็นร้อยละ 18 เนื่องจากโรคระบาด ทั้งนี้ มูลค่าจากการลดอัตราการตายในสัตว์เทียบกับก่อนเริ่มโครงการ คิดเป็นมูลค่า 724,400 บาท และรายได้ปศุสัตว์ของชุมชนจากการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ-สังคม ในปี 2564 คิดเป็นรายได้ทั้งสิ้น 20,521,955 ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้จัดกิจกรรมอบรมเยาวชนเลี้ยงไก่ให้กับนักเรียนจำนวน 43 คน โดยให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่และการหยอดวัคซีน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีทักษะปศุสัตว์ และลดอัตราการตายของไก่ไม่ให้เกินร้อยละ 20 ซึ่งมีนักเรียนผ่านเกณฑ์อบรมจำนวน 36 คน หรือร้อยละ 84 ของนักเรียนทั้งหมด

หัตถกรรม

โครงการฯ มุ่งดำเนินกิจกรรมกลุ่มหัตถกรรมสตรีอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันกลุ่มหัตถกรรมสตรีมีสมาชิกทั้งสิ้น 54 คน โดยสามารถผลิตชิ้นงานหัตถกรรมภายใต้แบรนด์ดอยตุง จำนวน 39,375 ชิ้น คิดเป็นรายได้ทั้งสิ้น 443,288 บาท และงานหัตถกรรมชุมชนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ จำนวน 9,933 ชิ้น คิดเป็นรายได้ทั้งสิ้น 53,350 บาท

การท่องเที่ยว

โครงการฯ เล็งเห็นถึงโอกาสในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้ชุมชนด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่โครงการมีเนินเขาที่เป็นทุนทางธรรมชาติที่สวยงาม เหมาะแก่การพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยว สามารถเพิ่มช่องทางและโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมไปถึงการสร้างงานสร้างอาชีพทางเลือกเพิ่มเติมให้ชาวบ้านในพื้นที่ เป็นการสร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านการดูแลสวน ร้านค้า และการบริหารจัดการจุดท่องเที่ยวอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ เริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 มีจำนวนนักท่องเที่ยวสะสม 5,525 คน สร้างรายได้จากการขายบัตรเข้าชมทั้งสิ้น 216,850 บาท ซึ่งน้อยกว่าที่คาดการณ์ อันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการตลาดชุมชนจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากโครงการฯ และสินค้าจากชุมชนมีจำนวน 24,409 คนต่อปี สร้างรายได้รวม 3,261,474 บาท ควบคู่กับการเปิดกาดหลวงร้อยใจรักษ์ในรูปแบบตลาดนัดวันอังคารและวันเสาร์เพื่อจำหน่ายสินค้าของชาวบ้าน มีผู้จับจ่ายใช้สอยตลอดปี รวม 41,951 คน

การแปรรูปเพิ่มมูลค่า

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูป จำนวน 6 รายการ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์แปรรูปชุมชน 3 รายการ ได้แก่ ฟักทองญี่ปุ่นย่างแช่เยือกแข็ง เคพกูสเบอร์รีแช่อิ่มอบแห้ง ฟักทองญี่ปุ่นทอดกรอบ และผลิตภัณฑ์แปรรูปเชิงพาณิชย์ 3 รายการ ได้แก่ มะม่วงผสมเสาวรสไซเดอร์พร้อมดื่ม ฟักทองทอดสุญญากาศ และซุปฟักทอง พร้อมทั้งก่อสร้างโรงสีข้าวชุมชน 1 แห่ง เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาที่เป็นธรรม เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหาราคาข้าวเปลือกที่ตกต่ำ และช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งให้แก่เกษตรกร ตลอดจนลดรายจ่ายให้ชุมชนให้สามารถซื้อข้าวสารเพื่อบริโภคในราคาที่ต่ำกว่าตลาด

การศึกษา

โครงการฯ ได้ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี โดยทบทวนการใช้สื่อมอนเตสซอรี พร้อมปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองงาม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยส้านให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครู และการพัฒนาศักยภาพผู้ปกครองผ่านกิจกรรมปรับพฤติกรรมเด็กสำหรับผู้ปกครอง (Parent Management Training : PMT) โดยมีผู้ปกครองเข้าร่วม 41 คน และกิจกรรมสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยโดยครอบครัวมีส่วนร่วม (Preschool Parenting Program : Triple P) มีผู้ปกครองเข้าร่วม 28 คน ควบคู่กับการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สาธารณสุข

โครงการฯ ติดตามสภาพความเป็นอยู่ และผลการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพของกลุ่ม "อาสาทำดี" หรือ ผู้ป่วยติดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง สามารถติดตามได้จำนวน 93 จาก 146 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.7 การติดตามผลพบว่า จำนวน 90 คน หรือ ร้อยละ 97 ไม่กลับไปเสพซ้ำ นอกจากนี้ โครงการฯ ยังร่วมกับส่วนราชการอำเภอแม่อายลงพื้นที่แก้ปัญหาเหาระบาด พบว่านักเรียนเป็นเหาลดลงกว่าครึ่ง เหลือเพียงร้อยละ 44.08 เมื่อเทียบกับร้อยละ 72.78 ในปีที่เริ่มโครงการฯ รวมทั้งร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอแม่อายจัดบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่โครงการฯ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดในพื้นที่

การจัดการพื้นที่ป่าและการใช้ประโยชน์พื้นที่

โครงการฯ ได้วางหลักหมุดเพื่อยืนยันขอบเขตพื้นที่ทำกิน และบันทึกข้อมูลในระบบแผนที่ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการออกหนังสือรับรองการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดิน จำนวน 1,649 แปลง หรือคิดเป็นร้อยละ 72 จากพื้นที่ทำกินทั้งสิ้น 2,303 แปลง และจัดตั้งกองทุนไม่มีไฟป่าครอบคลุมพื้นที่ป่าอนุรักษ์ใน 24 หมู่บ้าน รวม 21,222 ไร่ ทั้งนี้พบพื้นที่เสียหายจากไฟป่ารวม 152.75 ไร่ ลดลงร้อยละ 42.58 จากปีก่อนหน้า โครงการฯ จึงมอบเงินสนับสนุนกองทุนไม่มีไฟป่าให้แก่ชุมชนรวมทั้งสิ้น 191,025 บาท นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการสำรวจป่าพร้อมวางแปลงตัวอย่างเพื่อเตรียมความพร้อมขึ้นทะเบียนโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER) ปัจจุบัน โครงการฯ อยู่ระหว่างรอการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามระเบียบขององค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ต่อไป

กิจกรรมอื่นๆ

การสำรวจข้อมูลประชากรประจำปี เพื่อประเมินความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านเป้าหมาย 24 หมู่บ้าน พบว่า มีประชากรอาศัยจำนวน 4,709 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 338 คน หรือ ร้อยละ 8 เนื่องจากประชากรส่วนหนึ่งย้ายกลับภูมิลำเนาจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ชุมชนมีรายได้รวมอยู่ที่ 275.79 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 17 ซึ่งมีปัจจัยหนุนหลักมาจากรายได้ด้านการเกษตรและปศุสัตว์ที่เพิ่มขึ้น รวมถึงได้รับเงินจากมาตรการเยียวยาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากรัฐบาล ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อครัวเรือนมีแนวโน้มที่สูงขึ้นตามไปด้วย อยู่ที่ 188,915 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 10 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนลดลงประมาณร้อยละ 7 ครัวเรือนมีเงินออมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52 เป็นร้อยละ 76 แต่ยังมีหนี้สินคงค้างเฉลี่ย 43,295 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ยังคงมีครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 441 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 39 ของครัวเรือนทั้งหมด ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 7 ส่วนเรื่องเร่งด่วนที่ชุมชนต้องการความช่วยเหลือ 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมด้านการเกษตร การพัฒนาโครงการพื้นฐาน และการพัฒนาระบบน้ำ

ปัญหาตั้งต้น

1. **ความยากจน**
ชาวบ้านขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

2. **การบริหารจัดการน้ำ**
น้ำเพื่อการอุปโภคไม่เพียงพอในหน้าแล้ง ไม่มีระบบชลประทาน ไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. **ยาเสพติด**
ยังมีผู้เสพและผู้ค้าหลงเหลืออยู่ในพื้นที่ อิทธิพลของกลุ่มเครือข่ายยาเสพติด

4. **การเกษตร**
ใช้สารเคมีในการเกษตรมาก น้ำไม่เพียงพอในหน้าแล้ง ดินเสื่อมคุณภาพ อัตราการตายของสัตว์ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปศุสัตว์และการเกษตร

ผลจากการพัฒนา: ชาวบ้านได้อะไร?

เศรษฐกิจ: เปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออม ต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)

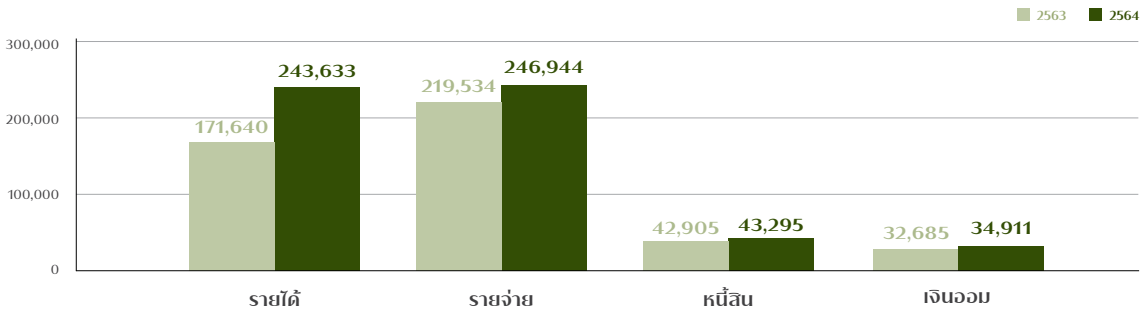

สังคม: โอกาสทางการศึกษาของคนในชุมชน

โอกาสทางการศึกษา

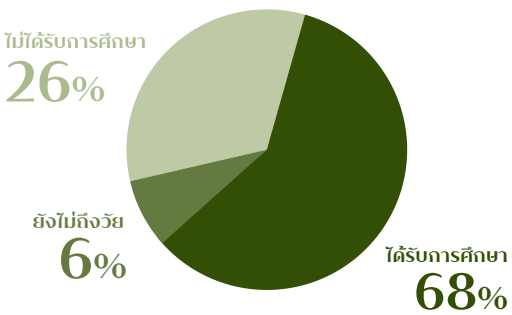

ระดับการศึกษา

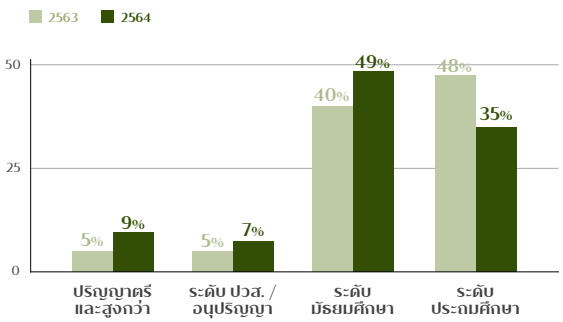

สิ่งแวดล้อม: เปรียบเทียบการเกิดไฟป่า

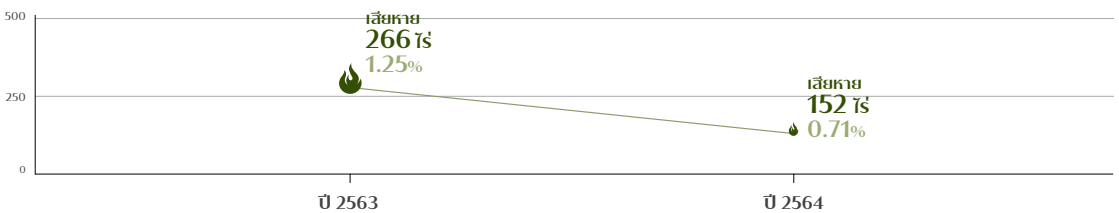

โครงการขยายผลในประเทศ

โครงการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2563-2568

พื้นที่โครงการ
19,367 ไร่ (พื้นที่ป่าชุมชนตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562) ครอบคลุม 15 หมู่บ้าน ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้รับประโยชน์
2,726 ครัวเรือน
ประชากร 7,961 คน

ความเป็นมา

โครงการ "การจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน" มีเป้าหมายร่วมกับภาคเอกชนเพื่อวางระบบการวัดประเมินและจัดการการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือ "คาร์บอนเครดิต" ในพื้นที่ป่าชุมชน และสนับสนุนชุมชนให้ดูแลป่าตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถดำเนินการได้ทันที ด้วยมีกฎหมาย พ.ร.บ. ป่าชุมชน พ.ศ. 2562 รับรองการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนแล้ว บวกกับแรงจูงใจที่เอกชนสามารถนำงบประมาณที่ใช้สนับสนุนโครงการฯ ไปลดหย่อนภาษีได้ โดยถือเป็นการเตรียมปริมาณคาร์บอนเครดิตจากภาคป่าไม้ให้เพียงพอ สำหรับการจำกัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคธุรกิจในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้บริษัทเอกชนต้องการคาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่าง ๆ ของบริษัท

โครงการจัดการคาร์บอนเครดิตในป่าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนของชุมชน ตลอดจนเป็นต้นแบบช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อย่างยั่งยืน เช่น การบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน บรรเทาผลกระทบจากการอพยพกลับถิ่นฐานของแรงงานหลังสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) บรรเทาภัยแล้ง สร้างความมั่นคงทางอาหาร และแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ฯลฯ ที่สามารถขยายผลไปทั่วประเทศ

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้ชุมชน ในการจัดทำโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) เพื่อใช้ในการตรวจวัดประเมินคาร์บอนเครดิตในอนาคต และร่วมพัฒนาบุคลากรของชุมชนในการดูแลรักษาป่า เพิ่มศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าชุมชน 16 แห่ง โดยประสานงานกับภาคีต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) กรมป่าไม้ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และภาคเอกชนที่สนับสนุนโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จะเป็นหน่วยงานที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดหลักของโครงการ ได้แก่ พื้นที่ป่าชุมชนที่เสียหายจากไฟป่า ปริมาณคาร์บอนเครดิต และการรวมกลุ่มสร้างอาชีพของชุมชน ตลอดจนจัดทำรายงานสรุปผลโครงการ

การดำเนินงานในปี 2564

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับกรมป่าไม้ ก.ล.ต. บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ค้าเหล็กไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ไพร้ซวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอเอส จำกัด บริษัท คิวทีซี เอนเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน) บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน) ดำเนินโครงการนำร่องจัดอบรมและศึกษาดูงานในหลักสูตรการวางแปลงศึกษาคาร์บอนเครดิตในป่า และหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพชุมชนอย่างยั่งยืน ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีผู้แทนป่าชุมชนเข้าร่วม 105 คน

ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2563 - กุมภาพันธ์ 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ลงพื้นที่วางแปลงตัวอย่างโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจฯ ร่วมกับตัวแทนป่าชุมชนเสร็จสิ้นในพื้นที่ป่าชุมชน รวม 15 แห่ง จำนวนแปลงตัวอย่าง 210 แปลง และขึ้นทะเบียนป่าชุมชนภายใต้โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจฯ ในปี 2564 สำเร็จจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ บ้านปี้ จังหวัดพะเยา บ้านป่าซางดอยแก้ว บ้านป่างซางเหนือ บ้านภูเขาแก้ว บ้านร่องบอน จังหวัดเชียงราย และบ้านต่อแพ บ้านสบป่อง บ้านแม่สุ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมพื้นที่ป่าชุมชนตาม พ.ร.บ. ทั้งหมด 10,929 ไร่ ในจำนวนนี้เข้าข่ายโครงการฯ 10,561 ไร่ คิดเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดหรือดูดกลับได้ 5,500 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี ส่วนป่าชุมชนที่เหลืออีก 7 แห่งอยู่ในกระบวนการขอรับรองโครงการฯ ในปี 2565

ในปี 2564 ภาคเอกชนยังให้การสนับสนุนกองทุนแก่ชุมชนทั้ง 15 หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการป่าชุมชน รวมทั้งสิ้น 5,810,100 บาท (300 บาทต่อไร่) ซึ่งชุมชนได้วางแผนและบริหารจัดการกองทุนดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชน ทั้งนี้ร้อยละ 56 ของเงินสนับสนุนได้นำเข้ากองทุนดูแลป่าเพื่อสร้างแนวกันไฟ ลาดตระเวนเฝ้าระวัง สร้างฝายชะลอน้ำ ปลูกป่าเสริม เป็นต้น ในปี 2564 เกิดไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชนจำนวน 2,300 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.88 ของพื้นที่ทั้งหมด ทั้งนี้ ป่าชุมชน 13 จาก 15 แห่งไม่มีไฟป่าเลย ลดลงจากค่าเฉลี่ย 5 ปีย้อนหลัง เกิดไฟป่าในพื้นที่ 4,368 ไร่ หรือร้อยละ 23.95 ของพื้นที่ทั้งหมด

ส่วนเงินสนับสนุนอีกร้อยละ 44 ได้นำเข้ากองทุนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับการจัดการทรัพยากรและคุณภาพชีวิต เช่น โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน โครงการตลาดป่าชุมชน โครงการพัฒนาอาชีพด้วยการผลิตจานชามจากเศษใบไม้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และโครงการผลิตปุ๋ยจากเศษใบไม้และผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด รวมถึงพัฒนาศักยภาพสมาชิกชุมชน เช่น การศึกษาดูงานหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการพัฒนาและต่อยอดกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ กลุ่มเลี้ยงผึ้งโพรง กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง กลุ่มเพาะชำกล้าไม้ กลุ่มดอกไม้ผู้สูงอายุ

โครงการขยายผลในประเทศ

โครงการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่นๆ

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2548 - ปัจจุบัน

พื้นที่โครงการ
ครอบคลุม 2 พื้นที่ ได้แก่ หมู่บ้านปางมะหัน และหมู่บ้านปูนะ ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
พื้นที่
หมู่บ้านปางมะหัน 17,039 ไร่
หมู่บ้านปูนะ 31,321 ไร่
รวมพื้นที่ทั้งหมด 48,360 ไร่

ผู้รับประโยชน์
571 ครัวเรือน
ประชากร 3,305 คน

ความเป็นมา

โครงการนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2548 เพื่อแก้ไขความยากจน และพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตแก่ผู้คนในพื้นที่ แก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การบุกรุกทำลายป่า โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับมูลนิธิชัยพัฒนาในการศึกษาและพัฒนาการปลูกชาน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่น ๆ ให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องจากชาน้ำมันมีประโยชน์ทางการแพทย์ มีราคาสูง เหมาะแก่การสร้างรายได้ที่มั่นคงให้คนในพื้นที่ โครงการฯ ได้กำหนดเขตพื้นที่ทำกิน ส่งเสริมอาชีพที่หลากหลาย พร้อมทั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า และดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

การดำเนินงานในปี 2564

ในปี 2564 โครงการฯ ได้ ส่งเสริมการดูแลแปลงชาน้ำมัน โดยเสียบยอดพันธุ์ดี 41,703 ต้น (ร้อยละ 71 ของเป้าหมาย) ซึ่งมีอัตราการรอดของกิ่งที่เสียบอยู่ที่ร้อยละ 99 และตัดแต่งกิ่งตามแนวทางผู้เชี่ยวชาญ 614 แปลง คิดเป็นร้อยละ 91 ของจำนวนแปลงทั้งหมด ได้ผลผลิตชาน้ำมันรวม 123,519 กิโลกรัม มูลค่า 18,184,912.50 บาท พร้อมกันนี้ได้สำรวจข้อมูลต้นชาน้ำมันรายต้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดการแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนางานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ

ด้านงานพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมรายได้และลดรายจ่ายให้ชุมชน ดังนี้ ส่งเสริมไก่ดำทั้งหมด 1,310 ตัวให้แก่เกษตรกร 50 ครัวเรือน ลดรายจ่ายให้เกษตรกรได้ทั้งหมด 196,500 บาท และมอบไก่ดำ จำนวน 1,300 ตัว ให้เกษตรกรเครือข่ายในพื้นที่ 8 คน เพื่อทดลองตลาด สร้างรายได้ให้เกษตรกรทั้งหมด 145,000 บาท

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาทักษะหัตถกรรมให้แก่ชาวบ้านกลุ่มสตรีจำนวน 24 คน สร้างรายได้ 137,380 บาท ส่งเสริมต้นกล้ากล้วยน้ำว้าเหลืองนวลแก่เกษตรกร 229 คน จำนวน 26,007 ต้น เพาะกล้าชาอัสสัมทั้งหมดจำนวน 347,853 ต้นมอบให้เกษตรกร 90 ราย จำนวน 110,700 ต้น ประมาณการสร้างรายได้ในอนาคตให้แก่เกษตรกร 1,702,013 บาทต่อปี และทดลองส่งเสริมพริกเพื่อเป็นพืชหลังนาแก่เกษตรกร 2 คน ในพื้นที่ 5 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 5,550 กิโลกรัม เพิ่มรายได้แก่เกษตรกร 16,250 บาทต่อคน

การสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจสังคมของชาวบ้านจำนวนทั้งสิ้น 553 ครัวเรือน เพื่อส่งเสริมอาชีพให้ตรงตามความต้องการของชุมชน พบว่า ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 391,647 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เมื่อเทียบกับ 54,082 บาทต่อครัวเรือนต่อปีในช่วงเริ่มต้นโครงการ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 624.17

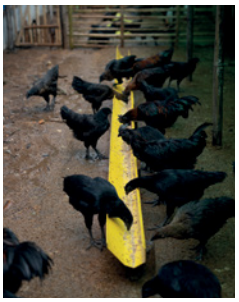

ปัญหาตั้งต้น

1. ชุมชนมีความขัดแย้งเรื่องน้ำและที่ดินทำกิน
2. เส้นทางลำเลียงยาเสพติดและปัญหาผู้เสพยาเสพติด
3. ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขาดการบริหารจัดการน้ำ ชุมชนมีข้าวไม่พอกิน
4. ป่าต้นน้ำถูกทำลาย
5. ขาดองค์ความรู้และทักษะอาชีพ

ผลจากการพัฒนา: ชาวบ้านได้อะไร?

สิ่งแวดล้อม: การใช้ประโยชน์พื้นที่โครงการ

พื้นที่โครงการปางมะหัน

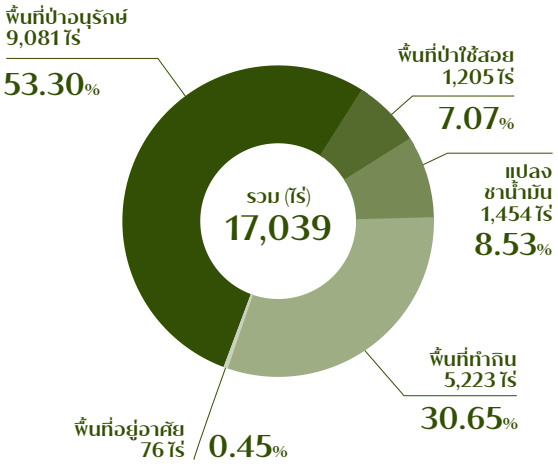

พื้นที่โครงการปูนะ

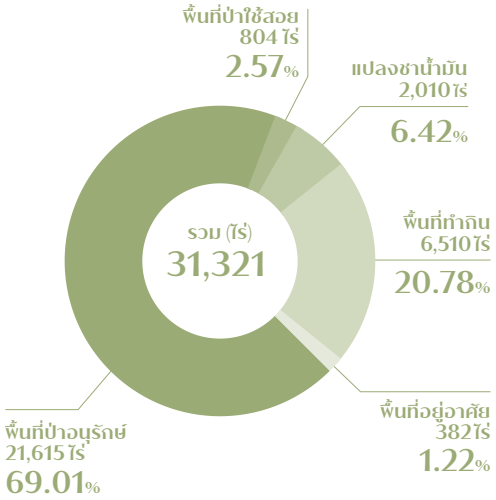

เศรษฐกิจ: เปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออมต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน/ปี)

พื้นที่โครงการปางมะหัน

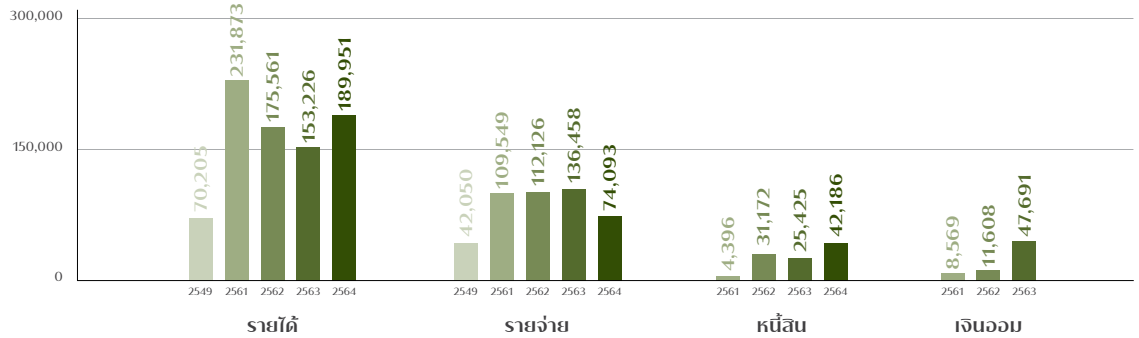

พื้นที่โครงการปูนะ

โครงการขยายผลในประเทศ

โครงการแปรรูปป่าเศรษฐกิจน่าน

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2556 - 2562: โครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย จังหวัดน่าน
2563 - ปัจจุบัน: โครงการแปรรูปป่าเศรษฐกิจน่าน

พื้นที่โครงการ
250,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 20 หมู่บ้าน 4 ตำบล 3 อำเภอ จังหวัดน่าน

ความเป็นมา

โครงการแปรรูปป่าเศรษฐกิจน่านเป็น "โครงการต่อเนื่องจากโครงการปลูกป่า สร้างคน บนวิถีพอเพียง รักษาต้นน้ำ บรรเทาอุทกภัย" ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2556 โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพิ่มพื้นที่ป่า ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

กิจกรรมหลักในโครงการฯ ได้แก่ การจัดการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าแยกจากที่ทำกินและที่อยู่อาศัยอย่างชัดเจน การจัดตั้งคณะกรรมการและกฎระเบียบชุมชนว่าด้วยการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นป่า ประกอบด้วย ป่าอนุรักษ์เพื่อเป็นพื้นที่ต้นน้ำและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าใช้สอยเพื่อเป็นพื้นที่แหล่งพลังงานและแหล่งอาหารที่บริหารจัดการโดยชุมชน และป่าเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ทดแทนการพึ่งพิงพืชไร่เชิงเดี่ยว อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นแนวกันไฟไม่ให้ลามเข้าพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าใช้สอยอีกด้วย นอกจากนั้น ยังมุ่งแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ด้วยการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรและปศุสัตว์ การจัดตั้งกองทุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และการแปรรูป รวมถึงการปรับปรุงน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการชลประทาน

การดำเนินงานในปี 2564

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้วิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผลผลิตกาแฟกะลา ศึกษาพืชทางเลือกที่เหมาะสมในพื้นที่เพื่อเพิ่มทางเลือกแก่เกษตรกร และลดปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานการณ์ไฟป่าควบคู่กับการดูแลป่าผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

การจัดหาตลาดให้กับพืชเศรษฐกิจ

โครงการฯ จัดหาตลาดให้ผลผลิตกาแฟกะลาได้ 21.8 ตัน มูลค่า 2,186,200 บาท และผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ได้ 38.7 ตัน มูลค่า 947,796.90 บาท รวมรายได้กว่า 3.1 ล้านบาท

การวิจัยและพัฒนาการเพิ่มผลผลิต มะม่วงหิมพานต์ และพืชทางเลือก (ป่าเศรษฐกิจ)

ในปี 2564 โครงการฯ จัดทำแปลงสาธิตมะม่วงหิมพานต์ 43.75 ไร่ในพื้นที่ 16 แปลงของเกษตรกร 15 คน เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มผลผลิต เป้าหมายผลผลิตเฉลี่ยต่อต้นอยู่ที่ 2.4 กิโลกรัมต่อต้น การทดลองพบว่า แปลงสาธิตมะม่วงหิมพานต์ได้ผลผลิตเฉลี่ย 3.14 กิโลกรัมต่อต้น สูงกว่าเป้าที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาความคุ้มค่าในการลงทุน พบว่าต้นทุนนั้นสูงกว่าที่ประมาณการไว้ เนื่องจากแปลงมะม่วงหิมพานต์ขาดการดูแลมาเป็นเวลานาน จึงจำเป็นต้องเพิ่มการจัดการมากขึ้น อาทิ พ่นสารชีวภัณฑ์ พ่นปุ๋ยทางใบ เป็นต้น อีกทั้งต้องปรับแนวทางการดูแลต้นมะม่วงหิมพานต์ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อการติดผล

การศึกษาข้อมูลพืชทางเลือกที่เหมาะสมในพื้นที่

การทดลองแปลงสาธิตมะม่วงหิมพานต์ทั้ง 16 แปลง พบว่า แปลงสาธิตมะม่วงหิมพานต์ที่มีความสูง 800 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไปมีผลผลิตน้อยกว่าแปลงอื่น ๆ อย่างมีนัยยะสำคัญ เนื่องจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศที่ไม่เอื้อต่อการติดดอกและติดผล ส่งผลให้ต้นมะม่วงหิมพานต์โตช้า ในอนาคตสามารถแก้ไขปัญหาโดยการปลูกพืชทางเลือกที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เช่น กาแฟ กล้วยน้ำว้า หญ้าไม้กวาด เสริมในแปลงมะม่วงหิมพานต์ ทั้งนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ร่วมกับภาคเอกชนทดลองแปรรูปผลผลิตกล้วยน้ำว้า พบว่า ผลผลิตกล้วยน้ำว้าที่ปลูกในพื้นที่โครงการฯ มีศักยภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและนอกพื้นที่

การบริหารจัดการสถานการณ์ไฟป่า

ชุมชนในพื้นที่ให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันไฟป่าของภาครัฐอย่างเคร่งครัด กิจกรรมเฝ้าระวังไฟป่าในพื้นที่ อาทิ การซ่อมแซมหอระวังไฟป่า ทำแนวกันไฟ จัดทีมลาดตระเวนสังเกตการณ์ไฟป่า ในปีนี้ เกิดไฟป่าในพื้นที่ 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.002 ของพื้นที่ทั้งหมด อัตราการเกิดไฟป่าลดลงถึงร้อยละ 99 เมื่อเทียบกับปี 2556 นอกจากนี้ คณะกรรมการชุมชนได้จัดประชุมประจำปีเพื่อหาแนวทางการป้องกันไฟป่า รวมถึงการบริหารจัดการบัญชีกองทุนสำหรับเป็นทุนในการเฝ้าระวังไฟป่าในแต่ละพื้นที่ต่อไป

ตารางสรุปอัตราการเกิดไฟป่าในปี 2561 - 2564 เทียบกับปีฐาน 2556

พื้นที่	ปี 2556	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ร้อยละที่ลดลงจาก ปี 2556
พื้นที่ลุ่มน้ำ (ไร่)	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	-
พื้นที่ไฟไหม้ (ไร่)	76,180	24	954	7,316	5	99
อัตราส่วนพื้นที่ไฟไหม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด (คิดเป็นร้อยละ)	30.47	0.01	0.38	2.92	0.002	

ปัญหาตั้งต้น

1. ธรรมชาติถูกทำลาย พื้นที่ป่าลดลงอย่างมาก
2. เผาป่าเพื่อทำไร่หมุนเวียน ปลูกพืชเชิงเดี่ยว แหล่งทำกินปนเปื้อนสารเคมี
3. ผู้คนยากจนและไม่มีรายได้ที่มั่นคง

ผลจากการพัฒนา: ชาวบ้านได้อะไร?

สิ่งแวดล้อม: การใช้ประโยชน์พื้นที่โครงการ

พื้นที่ทั้งหมด 250,000 ไร่

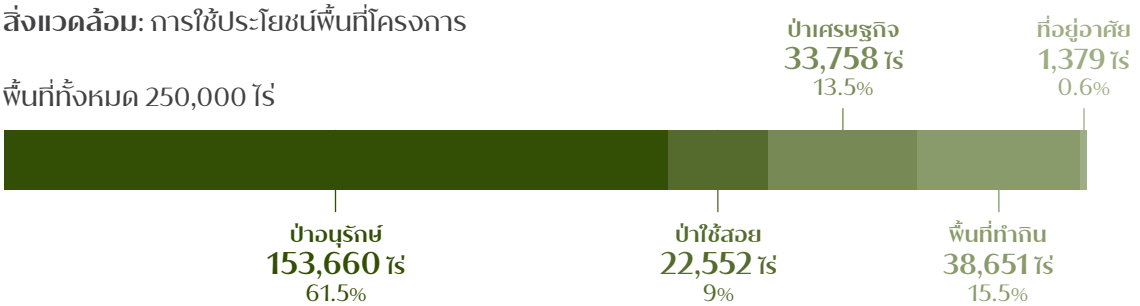

โครงการขยายผลต่างประเทศ

โครงการพัฒนาทางเลือกเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนไทย-เมียนมา

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2561 - 2569 เป็นโครงการขยายผลจากพื้นที่เดิม คืออำเภอท่าขี้เหล็ก และจังหวัดเมืองสาด สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า (เมียนมา) ที่ดำเนินงานในปี 2555 - 2560

พื้นที่โครงการ
1. พื้นที่หนองตะยา (รัฐฉานใต้) 341,964 ไร่ ประกอบด้วย 4 กลุ่มบ้าน ครอบคลุม 99 หมู่บ้าน
2. พื้นที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก (รัฐฉานตะวันออก) 106,810 ไร่ ประกอบด้วย 3 กลุ่มบ้าน ครอบคลุม 30 หมู่บ้าน

ผู้รับประโยชน์
1. พื้นที่หนองตะยา 5,764 ครัวเรือน 26,953 คน
2. พื้นที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก 1,445 ครัวเรือน 7,462 คน

ความเป็นมา

โครงการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหายาเสพติด ทั้งในส่วนของการปลูกฝิ่น รวมถึงการค้า และลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ ด้วยการสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพสุจริตต่าง ๆ ที่มีรายได้มั่นคงเพียงพอให้ชุมชน ลดปัญหาความยากจน เป็นการเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาได้อีกด้วย นอกจากนี้ ยังมุ่งเป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่อย่างบูรณาการและรอบด้าน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรัฐบาลเมียนมาสามารถนำไปขยายผลยังพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศได้ต่อไป

การดำเนินงานในปี 2564

ตลอดปีงบประมาณ 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งขยายผลการพัฒนาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์มากขึ้น ประกอบด้วย การพัฒนาระบบน้ำ การพัฒนาด้านปศุสัตว์ ควบคู่กับการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ผ่านการพัฒนาการเกษตร และพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่มีความพร้อมเพื่อเพิ่มมูลค่า สร้างโอกาสให้ชุมชนมีทางเลือกในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว และลดความความเสี่ยงไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ทั้งนี้ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ยังคงแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์การเมืองภายในประเทศเมียนมา ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการเดินทางไปยังพื้นที่เป้าหมาย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นชาวเมียนมาเป็นผู้ประสานงานหลัก โดยมีผู้เชี่ยวชาญของมูลนิธิฯ ให้คำปรึกษาผ่านการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์ ผลการดำเนินงานแยกตามพื้นที่ ดังนี้

1. พื้นที่หนองตะยา อำเภอพินเลา รัฐฉานใต้

ด้านชลประทาน

โครงการฯ ได้ขยายผลการพัฒนาระบบน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคใน 14 หมู่บ้าน โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และองค์ความรู้เพื่อสร้างฝาย จำนวน 4 ฝาย ระบบท่อส่งน้ำ 8 ระบบ ความยาวรวม 10,077 เมตร และถังกักเก็บน้ำ 5 ถัง ความจุรวม 100 ลูกบาศก์เมตร (ลบ.ม.) มีผู้รับประโยชน์ทั้งสิ้น 6,308 คน ควบคู่กับการพัฒนาฝายเกษตร จำนวน 5 ฝาย เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำ และเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้เสริมจากการปลูกพืชหลังนาให้แก่เกษตรกรผู้รับประโยชน์ 101 คน พื้นที่เกษตรที่ได้รับประโยชน์ 404.6 ไร่ รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งกองทุน และวางกฎระเบียบในการบริหารจัดการระบบน้ำโดยชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้และรักษาทรัพยากร

ด้านเกษตร

นอกจากนี้ โครงการฯ ได้สนับสนุนเครื่องสีข้าวโพดให้แก่ชุมชน จำนวน 8 หมู่บ้าน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และร่วมกับบริษัท เจริญโภคภัณฑ์โปรดิ๊วส จำกัด (CPP) ติดตามผลการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พบว่า ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 881 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 800 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ ร้อยละ10 และสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ยในปีก่อนหน้า ซึ่งอยู่ที่ 609 กิโลกรัมต่อไร่ หรือ ร้อยละ 44.7 สามารถสร้างกำไรรวมทั้งสิ้น 8,800,954 บาท หรือเฉลี่ยปีละ 3,233 บาทต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 96 โครงการฯ ยังสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมในปี 2564 จำนวน 1,021 คน พื้นที่รวม 9,457.5 ไร่ ซึ่งคิดเป็นจำนวนเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 131 และสัดส่วนพื้นที่เพิ่มขึ้น 3 เท่า

โครงการฯ ได้สร้างศูนย์อบรมพัฒนาการเกษตรทางเลือก 1 แห่ง สำหรับเพาะพันธุ์เมล็ดกาแฟคุณภาพสูง เพื่อส่งเสริมเป็นพืชทางเลือกที่มีมูลค่าสูง สามารถสร้างรายได้มั่นคงในระยะยาว รวมถึงสนับสนุนการก่อสร้างโรงตากชาจำนวน 25 แห่ง สำหรับกลุ่มครัวเรือนใน 6 หมู่บ้าน รวมผู้รับประโยชน์ 63 คน และจัดอบรมการตัดแต่งกิ่งชา ตลอดจนวิธีการคั่วชารูปแบบใหม่ให้เกษตรกรที่สนใจจำนวน 87 คน ส่งผลให้เกษตรกรที่ผลิตชาตามกรรมวิธีของผู้เชี่ยวชาญสามารถจำหน่ายชาได้ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 125 บาท สูงกว่าราคาดั้งเดิมประมาณร้อยละ 50 โครงการยังได้สนับสนุนเงินอุดหนุนการปลูกไม้ฟืนจำนวน 1,153 ต้น เพื่อป้องกันปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และใช้เป็นเชื้อเพลิงการแปรรูปชาในพื้นที่

ด้านปศุสัตว์

โครงการฯ ร่วมมือกับหน่วยงานปศุสัตว์อำเภอพินเลา รัฐฉานใต้ จัดอบรมเตรียมความพร้อมอาสาพัฒนาชุมชน (อสพ.) ในการให้บริการด้านสัตวบาลแก่ชุมชน พร้อมจัดตั้งกองทุนยาเพิ่มเติม 11 กองทุน โดย อสพ. ให้บริการตรวจรักษาสัตว์เลี้ยงจำนวนทั้งสิ้น 994 ตัว และให้บริการคลินิกตรวจรักษาสัตว์เคลื่อนที่เพื่อวัคซีนป้องกันโรค จำนวน 4 ครั้ง มีจำนวนสัตว์ที่ได้รับบริการทั้งสิ้น 6,497 ตัว จัดตั้งกองทุนสัตว์โดยสนับสนุนโค 18 ตัว และกระบือ 50 ตัวแก่เกษตรกรที่มีฐานะยากจนสร้างอาชีพและรายได้ในลักษณะกองทุนหมุนเวียน เพื่อขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่นต่อไป ควบคู่กับการแจกจ่ายต้นพันธุ์หญ้าเนเปียร์จำนวน 40,504 ต้น เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารสัตว์โภชนาการสูง

ด้านเศรษฐกิจและสังคมประชากร

โครงการฯ ดำเนินการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมประชากรประจำปี 2564 จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่โครงการ จำนวน 545 ครัวเรือน ใน 99 หมู่บ้าน เพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน การสำรวจพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 47,169 บาท ในขณะที่รายจ่ายอยู่ที่ 49,365 บาท โดยรายจ่ายยังมากกว่ารายได้อยู่ร้อยละ 4.65 และมีครัวเรือนที่ผ่านเส้นความยากจน 21,500 บาทต่อคนต่อปี ประมาณร้อยละ 14.5 คิดเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 0.6 ขณะที่ครัวเรือนร้อยละ 96 มีข้าวเพียงพอสำหรับการบริโภคตลอดทั้งปี เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 16 ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลัก แต่มีครัวเรือนอีกร้อยละ 20 ยังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 2 และระยะเวลาการขาดแคลนน้ำลดลงเฉลี่ย 1.6 เดือน

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาโรคท้องร่วง และสุขภาพฟันเป็นปัญหาหลัก ความต้องการเร่งด่วนที่ชุมชนต้องได้รับความช่วยเหลือ ได้แก่ การส่งเสริมด้านสาธารณสุข การส่งเสริมด้านการศึกษา และการพัฒนาระบบน้ำ

2. พื้นที่ทางตอนเหนือของอำเภอท่าขี้เหล็ก รัฐฉานตะวันออก

ด้านชลประทาน

โครงการฯ ได้พัฒนาระบบน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร โดยสนับสนุนองค์ความรู้และวัสดุอุปกรณ์ให้ชาวบ้านลงมือดำเนินการเอง ประกอบด้วย ฝายการเกษตรพร้อมระบบคลองส่งน้ำ 1 ระบบ ฝายอุปโภคบริโภคขนาดเล็ก 1 ฝาย ระบบน้ำบาดาลพร้อมเครื่องสูบน้ำ 3 ระบบ ระบบท่อส่งน้ำ 2 ระบบ ความยาวรวม 7,100 เมตร และถังกักเก็บน้ำ 2 ถัง ความจุรวม 9 ลบ.ม. มีผู้รับประโยชน์รวม 1,323 คน และพื้นที่เกษตรที่ได้รับประโยชน์ 110 ไร่ พร้อมผลักดันการจัดตั้งกองทุนและวางกฎระเบียบในการบริหารจัดการระบบน้ำโดยชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการใช้และรักษาทรัพยากร

ด้านปศุสัตว์

โครงการฯ ได้จัดกิจกรรมเด็กเลี้ยงไก่ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้วิธีการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน มีเด็กเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 24 คน มีผู้ผ่านเกณฑ์ที่สามารถลดอัตราการตายไก่ให้ต่ำกว่าร้อยละ 20 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ของเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด ควบคู่กับการให้บริการตรวจรักษาสัตว์เลี้ยงในชุมชน มีสัตว์เลี้ยงที่ได้รับการตรวจรักษาจำนวน 243 ตัว ทั้งยังส่งเสริมการเลี้ยงโคขุนเพื่อเป็นอาชีพเสริมให้แก่เกษตรกร โดยส่งมอบโคขุนจำนวน 8 ตัวให้แก่ผู้รับประโยชน์ 4 ครัวเรือน รวมทั้งสนับสนุนต้นพันธุ์หญ้าเนเปียร์ 47,300 ต้นให้เกษตรกรจำนวน 56 คน เพื่อเป็นแหล่งอาหารโภชนาการสูงในการเลี้ยงสัตว์

ด้านเศรษฐกิจและสังคมประชากร

การสำรวจข้อมูลรายกิจกรรมเพื่อติดตามผลการดำเนินงานพบว่า การพัฒนาระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคสามารถลดปัญหาการขาดแคลนน้ำได้เฉลี่ย 1.6 เดือน อย่างไรก็ตาม หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำยังคงประสบปัญหามีต้นทุนน้ำน้อย และต้องพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก การพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรช่วยเพิ่มผลผลิตข้าวเฉลี่ยร้อยละ 14-19 รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการปลูกพืชหลังนา เมื่อปี 2563 เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายพืชหลังนาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 คิดเป็นรายได้รวมที่เพิ่มขึ้น 2,068,695 บาท อย่างไรก็ตาม รายได้ของเกษตรกรลดลงอย่างมากในปี 2564 เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดและการขนส่งช่วยเหลือ ได้แก่ การส่งเสริมด้านสาธารณสุข การส่งเสริมด้านการศึกษา และการพัฒนาระบบน้ำ

ปัญหาตั้งต้น

1. การปลูกพืชเสพติดและเป็นเส้นทางลำเลียงและค้ายาเสพติด
2. ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ขาดแคลนยาและวัคซีนป้องกันโรคในปศุสัตว์
4. ขาดองค์ความรู้ด้านการเกษตร การแปรรูปเพิ่มมูลค่าและตลาดรองรับผลผลิต

การสร้างผู้นำรุ่นใหม่

การศึกษาในห้องเรียน

การดำเนินงานพัฒนาการศึกษา

ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล ตามหลักการจัดการเรียนการสอนมอนเตสซอรีที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนำหลักสูตรจากศูนย์การเรียนมอนเตสซอรีนานาชาติสำหรับโรงเรียนรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ การจัดการเรียนการสอนในปี 2564 ประกอบด้วย

1. การประเมินการจัดการเรียนการสอนมอนเตสซอรีโดยใช้แบบประเมินพัฒนาการสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (Developmental Environmental Rating Scale - DERS) และแบบประเมินตนเองของครู (Teacher Appraisal Instrument -TAI)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้นำเครื่องมือการประเมินการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี 2 ประเภท ได้แก่ แบบประเมินพัฒนาการสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (DERS) และแบบประเมินตนเองของครู (TAI) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยศูนย์การเรียนมอนเตสซอรีนานาชาติสำหรับโรงเรียนรัฐบาล ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในอำเภอแม่ฟ้าหลวงแบบประเมินทั้ง 2 ประเภท ช่วยให้ครูสามารถประเมินคุณภาพห้องเรียนของตนเอง รู้จักการทำงานของตนเอง และประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ ภาพรวมผลการดำเนินงานมอนเตสซอรีของโรงเรียน 34 โรง ในอำเภอแม่ฟ้าหลวงอยู่ในระดับเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ได้ผลประเมินประเภท DERS ร้อยละ 72 และผลประเมินประเภท TAI ร้อยละ 69

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning - PBL)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการ PBL เพื่อพัฒนาสมรรถนะนักเรียนทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การสืบค้น การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การวางแผนในการทำงาน การทำงานเป็นทีม รวมถึงการแก้ปัญหาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงปรับการอบรมพัฒนาครู การนิเทศก์สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน และการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนในพื้นที่ดอยตุง เป็นกระบวนการผ่านระบบออนไลน์ตลอดปี โดยยังคงรักษาคุณภาพของปฏิสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น ผ่าน Zoom Break-out Rooms ช่องทาง Chat และตอบคำถามหรือบันทึกข้อมูลแบบทันทีทันใด (Real Time) ผ่าน Google Shared Drive และพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับจัดเก็บข้อมูลแผนการจัดการเรียนรู้ของทุกโรงเรียนใน Google Drive

การประเมินสมรรถนะทั้ง 7 ด้านของนักเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ในปี 2564 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ร้อยละ 78 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 351 คน และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ร้อยละ 87 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 299 คน มีพัฒนาการตามเป้าหมาย ขณะที่ในช่วงชั้นที่ 1 อีกร้อยละ 22 ต้องได้รับความช่วยเหลือในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา ในช่วงชั้นที่ 2 อีกร้อยละ 13 ต้องได้รับความช่วยเหลือในด้านทักษะการวิพากษ์ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหา

ผลประเมิน PBL ปี 2564

ครูผู้สอน PBL ยังให้ความสำคัญกับการใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นทักษะการคิด และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างผลงานได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การทำหนังสือเล่มเล็ก หนังสือ Pop-Up การแสดงบทบาทสมมติ การประดิษฐ์ของเล่น และสิ่งของต่าง ๆ จากวัสดุเหลือใช้ การจัดทำป้ายคำขวัญรณรงค์ การสัมภาษณ์คนในชุมชน การใช้เทคโนโลยีจัดทำวีดิทัศน์ เป็นต้น พร้อมเผยแพร่ผลงานโครงงาน PBL ในกลุ่ม PLC ของครูและบุคลากรทางการศึกษาพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมและผลงานของนักเรียน

3. การพัฒนาภาษาไทยสำหรับเด็กที่ไม่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และอำเภอแม่ฟ้าหลวง

ในปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 18 คน ให้มีความรู้ความชำนาญด้านเทคนิคการสอน สามารถให้คำปรึกษา เป็นวิทยากร และการนิเทศก์ระดับโรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาภาษาไทยได้ โดยจัดทำคู่มือ "การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการการจัดการเรียนรู้แบบทีม (Team-based Learning - TBL)" พร้อมคลิปตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้น ควบคู่ไปกับการจัดทำแบบประเมินสมรรถนะ "การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยกระบวนการ TBL" ของครูผู้สอน สำหรับใช้ในการนิเทศก์ภายในและการประเมินตนเอง

นอกจากนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ดำเนินการร่วมกับโรงเรียนนานาชาติเซนต์ แอนดรูว์ส กรุงเทพฯ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการออนไลน์และการนิเทศก์ทางไกล เพื่อพัฒนาครูประถมศึกษาตอนต้นด้านการช่วยเหลือนักเรียนเรื่องการอ่าน-เขียนภาษาไทยเบื้องต้นเป็นรายบุคคล และการสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียน (Differentiated Instruction - DI)

4. การจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

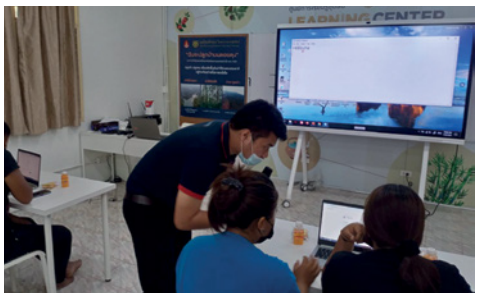

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และสถาบันภาษาไทยสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันจัด "โครงการอบรมครูเพื่อสร้างบทเรียนเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย" ผ่านระบบการประชุมออนไลน์ ช่วยให้ครูในโครงการสามารถจัดทำชุดฝึกอ่านที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนและบริบทชุมชน

5. บูรณาการเทคโนโลยีในสื่อการเรียนการสอน

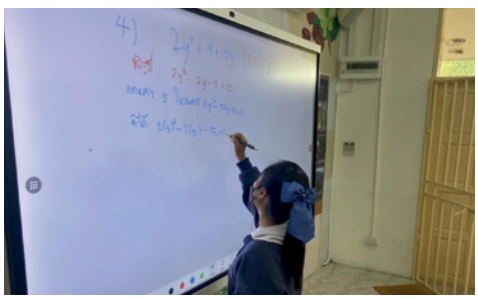

ครูผู้สอนมีการบูรณาการเทคโนโลยีในสื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น การใช้แว่นเสมือนจริง (VR) และสื่อ 360 องศาประกอบการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ การเชื่อมโยงสื่อมัลติมีเดียต่าง ๆ นำเสนอผ่านจออัจฉริยะ (Smart Board) ปรับรูปแบบการเรียนเป็น Interactive ฝึกการโต้ตอบ ฝึกให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลโดยใช้แท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์พกพาเพื่อร่วมอภิปรายในชั้นเรียน และยังมีการเสริมสื่อต่าง ๆ จากเว็บไซต์ทรูปลูกปัญญาในวิชาที่ขาดแคลนบุคลากรครู

นอกจากนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังจัดกิจกรรมเพื่อบ่มเพาะและสร้างเครือข่ายนักศึกษาทุน ได้แก่ กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพระหว่างเรียน กิจกรรมเที่ยวบ้านเพื่อน กิจกรรมเยี่ยมเยียนเพื่อให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ รวมทั้งให้ความรู้และเทคนิคการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์และบัญชีเฟซบุ๊ก ยังมีการจัดกิจกรรมแนะแนวการเรียนต่อและให้คำปรึกษากับเยาวชนทั่วไปที่สนใจ เพื่อช่วยให้เยาวชนวางแผนการเรียนสู่อาชีพที่ใฝ่ฝันได้

6. การเสริมสร้างพัฒนาการงานพื้นฐานทักษะอาชีพ

ในปีนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพเพิ่มเติมใน 3 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มสาขางานเกษตร กลุ่มสาขางานอาหาร และกลุ่มงานประดิษฐ์ และได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละกลุ่มสาขาอาชีพ เพื่อพัฒนาหลักสูตรในส่วนของการวางรากฐานอาชีพ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และนำมาบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนแบบ Project-Based Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ของโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เป็นแหล่งศึกษาและฝึกปฏิบัติงานอาชีพ ทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญภายนอกในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การออกแบบโลโก้ผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายสินค้าผ่านทางออนไลน์ รวมถึงการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ต้นทุน - กำไร

การเรียนรู้นอกห้องเรียน

1. พื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (ศูนย์เด็กใฝ่ดี)

ศูนย์เด็กใฝ่ดีจัดตั้งขึ้นให้เป็นพื้นที่สำหรับบ่มเพาะพลเมืองดีเพื่อสานต่อคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ศูนย์เด็กใฝ่ดีได้จัดหลักสูตรอาชีพและเสริมสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ยามว่าง ด้วยการเชื่อมโยงความสนใจและความชอบของผู้เรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ดอยตุง เพื่อให้เยาวชนมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ไขว้เขวไปกับสิ่งยั่วยุ พร้อมทั้งฝึกทักษะความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ

ปัจจุบันศูนย์เด็กใฝ่ดีมีสมาชิกทั้งหมด 1,383 คน โดยสมาชิก 110 คน หรือ ร้อยละ 8 ใช้บริการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพัฒนาหลักสูตรอาชีพตามภูมิสังคมและความสนใจของเยาวชนรวมทั้งสิ้น 10 หลักสูตร ได้แก่ นักจัดเลี้ยง นักทำขนมไทย ช่างภาพใฝ่ดี นักออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้า นักสำรวจป่า นักเพาะเลี้ยงแคคตัส นักสิ่งแวดล้อม ธนาคารใฝ่ดี ตำรวจใฝ่ดี และหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน รวมถึงจัดตั้งชมรมจากความสนใจของเยาวชนในพื้นที่จำนวน 8 ชมรม ได้แก่ ชมรมเต้น ชมรมดนตรีบานชื่น ชมรมมัคคุเทศก์ ชมรมจูเนียร์เชฟ ชมรมใฝ่ดีคาเฟ่ ชมรมคราฟท์ ชมรมฟุตบอล และชมรมถ่ายภาพ รวมสมาชิก 86 คน ซึ่งทั้งหมดได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องตลอดปี และทดลองปฏิบัติงานจริงในงานสีสันแห่งดอยตุง รวมถึงเวทีประกวดและเวทีแสดงต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย

ในปี 2564 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ศูนย์เด็กใฝ่ดีได้จัด "กิจกรรมอยู่บ้านก็สนุกได้" โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งกล่องอุปกรณ์และคู่มือทำกิจกรรมให้กับผู้สนใจที่ลงทะเบียนผ่านช่องทางบัญชีเฟซบุ๊ก เพื่อร่วมทำกิจกรรมไปกับเจ้าหน้าที่ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กไลฟ์ หรือวิดีโอคอลทุกวันเสาร์

2. ทุนการศึกษา

ในปีการศึกษา 2564 นักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สำเร็จการศึกษา 22 คน และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ประชาสัมพันธ์ แนะแนวการศึกษา และคัดเลือกเยาวชนที่มีศักยภาพเพิ่มอีก 20 คนเพื่อเข้ารับทุนการศึกษาต่อ แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษา 1 คน และระดับปริญญาตรี 19 คน ประกอบด้วยโรงเรียนแม่จันวิทยาคม 1 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 9 คน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 5 คน มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 2 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย 2 คน และวิทยาลัยเทคนิคเชียงราย 1 คน

มหาวิทยาลัยที่มีชีวิต

ปี 2564 ส่วนงานมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตได้จัดหลักสูตรอบรม และเปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจร่วมศึกษาดูงาน ณ พื้นที่โครงการต่าง ๆ ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ตลอดจนร่วมกับพันธมิตรจัดหลักสูตรอบรมนอกพื้นที่เพื่อเผยแพร่การพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงในวงกว้าง รวมทั้งสิ้น 135 คณะ จำนวน 5,982 คน แบ่งเป็นคณะในประเทศ 131 คณะ และคณะจากต่างประเทศ 4 คณะ มีรายละเอียด ดังนี้

แผนภาพที่ 1

สัดส่วนประเภทคณะศึกษาดูงานในปี 2564

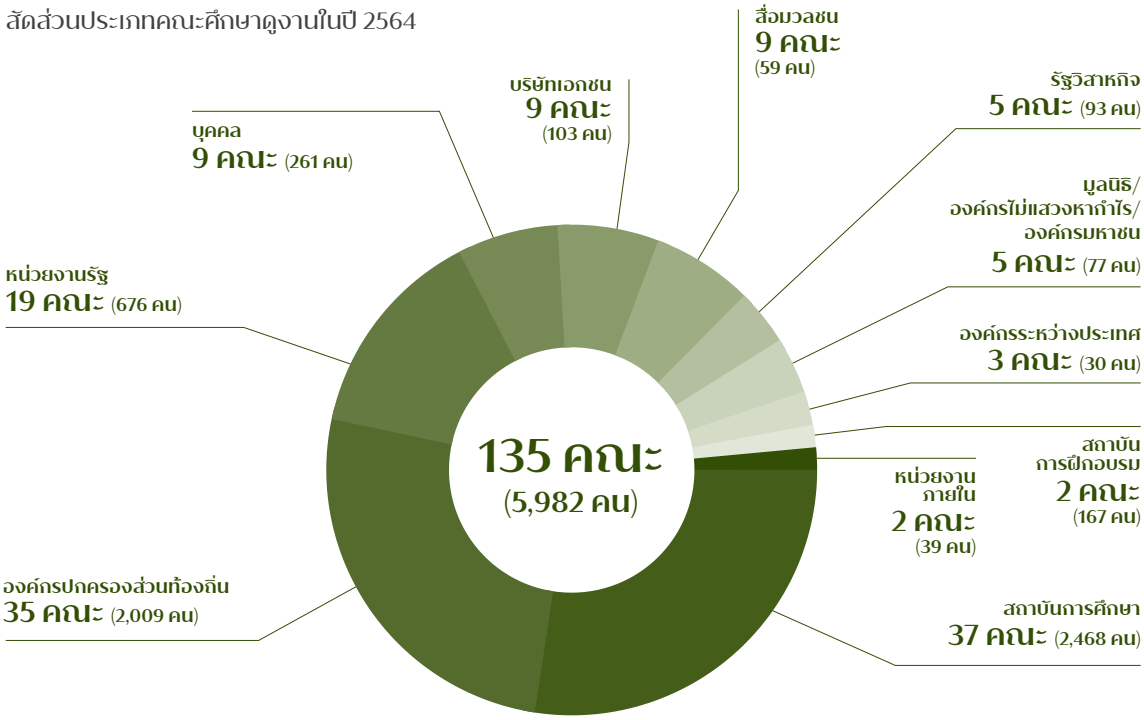

แผนภาพที่ 2

สัดส่วนการรับรองคณะศึกษาดูงาน
ในพื้นที่โครงการพัฒนาต่างๆ
ตลอดปี 2564

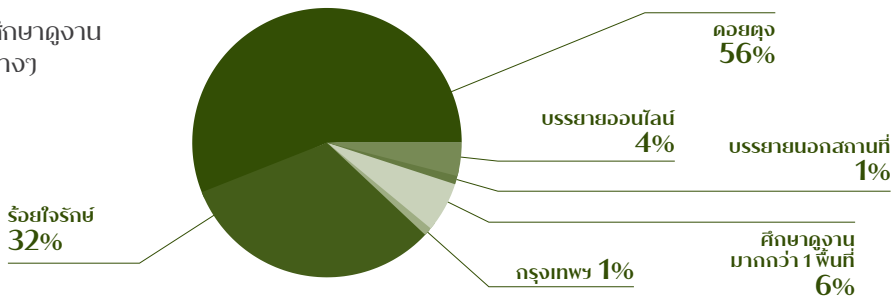

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้คณะผู้เยี่ยมชมและศึกษาดูงานลดลงจากปีที่ผ่านมา จึงได้ปรับรูปแบบเป็นการบรรยายออนไลน์ และบรรยายนอกสถานที่แทนการจัดการศึกษาดูงานในพื้นที่

ในปี 2564 ส่วนงานมหาวิทยาลัยที่มีชีวิตได้พัฒนา https://changeagent.maefahluang.org เพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาดูงานด้านการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน พร้อมจัดหลักสูตรออนไลน์เพื่อขยายช่องทางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการพัฒนา ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรศึกษาดูงานที่หลากหลายเพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายที่ให้ความสนใจในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. วิทยากรของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ บรรยายถ่ายทอดเรื่องราวพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีให้กับนักเรียนโรงเรียนบีกริม จังหวัดสระแก้ว เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2563

2. ผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มสมรรถนะด้านการบริหารและจัดการพลังงานครบวงจรในชุมชนและเครือข่ายพลังงานชุมชน จากอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ศึกษาดูงานด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาดอยตุงฯ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564

3. นักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาดูงานออนไลน์ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและสุขภาวะชุมชน เมื่อวันที่ 23 และ 30 เมษายน 2564

4. คณะอธิบดีอัยการและอัยการจังหวัด เข้าศึกษาดูงานที่โครงการพัฒนาดอยตุงฯ และร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองกับชาวบ้าน เหล่าอาสาทำดีที่โครงการร้อยใจรักษ์ เมื่อวันที่ 18 - 19 ธันวาคม 2563

5. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บริษัท Mitsui ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาดอยตุงฯ และโครงการร้อยใจรักษ์ ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน ระหว่างวันที่ 26 - 28 พฤศจิกายน 2563

6. นักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับสูง (นบส.ปปส.) รุ่นที่ 2 ลงพื้นที่ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาดอยตุงฯ และโครงการร้อยใจรักษ์ ระหว่างวันที่ 3 - 4 ธันวาคม 2563

7. คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ศึกษาดูงานโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการบริหารจัดการโครงการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 - ปัจจุบัน

โครงการต้นแบบ

หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำ

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2548 - ปัจจุบัน

พื้นที่โครงการ
บ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
พื้นที่ 140 ไร่

ผู้รับประโยชน์
9,496 คน/ปี

ความเป็นมา

หอฝิ่น อุทยานสามเหลี่ยมทองคำเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของฝิ่น พืชเสพติดที่มีอายุยาวนานกว่า 5,000 ปี เพื่อให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงโทษของยาเสพติด ทั้งจากการเสพและการขาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลและสังคมเป็นวงกว้าง โดยนำเสนอผ่านนิทรรศการรูปแบบสื่อผสมที่ทันสมัย สร้างความน่าสนใจให้ผู้เข้าชมเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด อันเป็นการแก้ปัญหายาเสพติดด้านอุปสงค์ (Demand) หรือการลดความต้องการยาเสพติด ควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ซึ่งแก้ปัญหายาเสพติดด้านอุปทาน (Supply) หรือการลดปัจจัยที่ทำให้เกิดการผลิต การขนส่ง และการขายยาเสพติด

การดำเนินงานในปี 2564

โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนเสริมสร้างเครือข่ายป้องกันยาเสพติด

โครงการฯ ดำเนินงานจัดค่ายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจถึงโทษและผลกระทบอันเกิดจากยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ในปี 2564 มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการจำนวน 2,114 คน แบ่งเป็นเด็กและเยาวชนอายุ 9-18 ปีในจังหวัดเชียงราย ผ่านการอบรมค่ายระยะสั้น 31 ค่าย จำนวน 1,386 คน และเด็กและเยาวชนอายุ 9-15 ปี ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่ เข้ารับการอบรมหลักสูตรต่อเนื่องตลอดทั้งปี จำนวน 728 คน

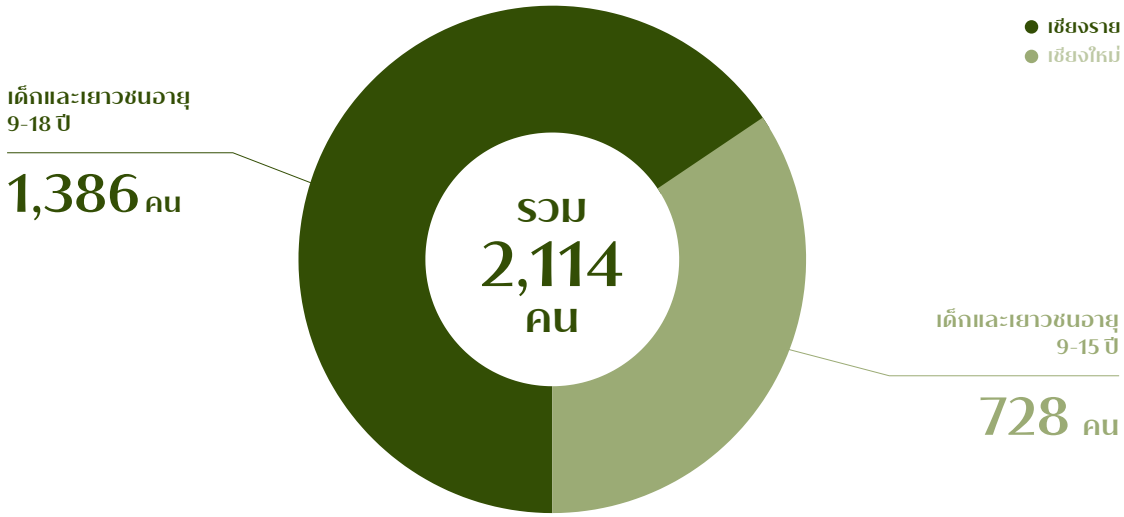

นอกจากนี้ โครงการฯ ยังได้พัฒนาสื่อการเรียนรู้และเครื่องมือการส่งต่อความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ทบทวนความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งเสพติดทั้งต่อตัวเองและคนรอบข้าง และใช้ทักษะการปฏิเสธเพื่อให้ตัวเองออกห่างจากสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้

โครงการต้นแบบ

อุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง

ข้อมูลพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินโครงการ
2516 – ปัจจุบัน

พื้นที่โครงการ
313 หมู่ 7 บ้านป่าจิ้ว ตำบลรอบเวียง
อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
พื้นที่ 150 ไร่

ผู้รับประโยชน์
เยาวชนที่ผ่านการอบรม 502 คน
นักท่องเที่ยวเข้าชมในปี 2564
รวม 2,768 คน

ความเป็นมา

"อุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง" หรือที่รู้จักกันในนาม "ไร่แม่ฟ้าหลวง" เดิมเป็นสำนักงานของมูลนิธิส่งเสริมผลผลิตชาวเขาไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (ชื่อเดิมของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ) และเป็นสถานที่ "ปลูกคน" โดยเป็นที่พักอาศัยของเยาวชนชาวไทยภูเขาที่ได้รับพระราชทานทุนการศึกษา และมีโอกาสเข้ามาศึกษาในจังหวัดเชียงราย พร้อมเรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ต่อมาได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนา รวบรวมความรู้และเก็บรักษางานพุทธศิลป์โบราณ ศิลปวัตถุจากไม้สัก โบราณวัตถุอายุกว่าศตวรรษ ตลอดจนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น นอกจากนี้ ยังมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนของศิลปินสาขาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ภายในประกอบด้วยสถานที่สำคัญ ได้แก่ ลานพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หอคำหลวง หอคำน้อย ศาลาแก้ว และหอแก้ว ท่ามกลางบรรยากาศสงบร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้น้อยใหญ่และสระน้ำ นับเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของภาคเหนือ ทั้งยังเป็นสถานที่ต้อนรับอาคันตุกะระดับประเทศตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน

การดำเนินงานในปี 2564

1. พิธีถวายขันดอกแม่ฟ้าหลวง

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 18 กรกฎาคม 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับจังหวัดเชียงรายจัด "พิธีถวายขันดอกแม่ฟ้าหลวง" หรือ "ตานหาแม่ฟ้าหลวง" ในภาษาถิ่นเพื่อถวายสักการะและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในวาระครบ 26 ปีแห่งการสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยมีหน่วยงานราชการ เอกชน และประชาชนร่วมถวายสักการะโดยจัดงานตามมาตรการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของภาครัฐอย่างเข้มงวด

---

2. งานนิทรรศการประจำปี 2564 'งานไม้ในสถาปัตยกรรมไทย'

อุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง จัดนิทรรศการ "งานไม้ในสถาปัตยกรรมไทย" ขึ้นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานไม้ในสถาปัตยกรรมของประเทศไทย เป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อเผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจ ชวนให้นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไป ร่วมสืบสานคุณค่าทางวัฒนธรรมของสถาปัตยกรรมไทยอันมีเอกลักษณ์ให้คงอยู่คู่กับสังคมไทย

รายงานพิเศษ

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก

1. เป้าหมายและตัวชี้วัดการลดก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ และการบริหารจัดการเพื่อลดภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร หรือ Carbon Footprint of Organization (CFO) ใน 3 ขอบเขตการดำเนินงาน ได้แก่ 1. การปล่อยทางตรง เช่น การใช้เชื้อเพลิงในการผลิต และการใช้ปุ๋ย 2. การปล่อยทางอ้อมจากการใช้พลังงาน เช่น การใช้ไฟฟ้า 3. การปล่อยทางอ้อมอื่น ๆ เช่น การโดยสารเครื่องบิน การใช้น้ำประปา และการเกิดขยะ เพื่อประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ โดยชี้วัดจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas Emissions) ในหน่วยของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO2e) พร้อมเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กรต่อสาธารณะ

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร (tCO2e)

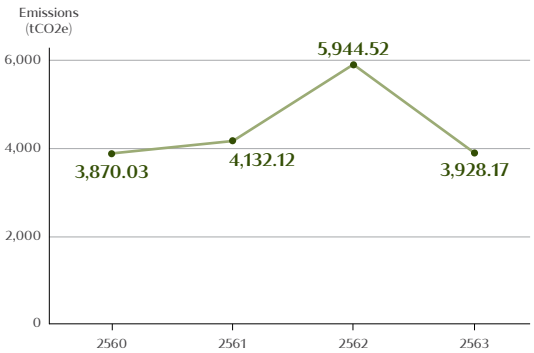

การใช้พลังงานส่วนงานธุรกิจ

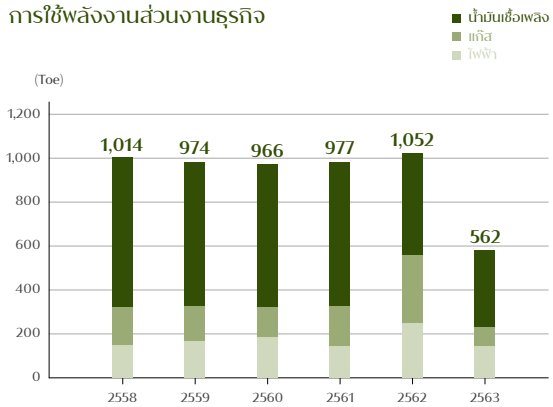

ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กรในปี 2561-2562 ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับมาจากการขยายโครงการพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ แต่ด้วยสถานการณ์โควิด-19 ที่จำกัดการเดินทางและการทำกิจกรรม ส่งผลให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลง ขณะที่ค่าประสิทธิภาพเชิงนิเวศของการใช้พลังงาน (Eco-Efficiency) ของส่วนงานธุรกิจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากใช้พลังงานน้อยลงเมื่อเทียบกับรายได้ ทั้งนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ร่วมรับผิดชอบผลกระทบจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของงานสีสันแห่งดอยตุงประจำปี 2564 โดยการชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นงานทั้งหมด จนงานดังกล่าวเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutral Event)

2. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในองค์กร

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ พัฒนาแหล่งพลังงานให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยหันมาใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวมวล ก๊าซชีวภาพ เป็นต้น เพื่อลดการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลที่เป็นสาเหตุหลักของสภาวะโลกรวน (Climate change) ในปี 2564 มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้พัฒนาระบบผลิตก๊าซจากถ่านไม้ไผ่ (Gasification) เพื่อทดแทนการใช้ก๊าซหุงต้มในกระบวนการผลิตกระดาษสาและย้อมสี รวมถึงพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนความร้อน (Heat Exchanger) ของเตาตากกระดาษสาให้ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ขนาด 61.56 กิโลวัตต์ ณ สำนักงานมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ กรุงเทพฯ ด้วย การดำเนินการเหล่านี้ส่งผลให้สัดส่วนการใช้พลังงานทางเลือกของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.1 ซึ่งสอดรับกับเป้าหมายของประเทศไทยในการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกให้ได้ร้อยละ 30 ในปี 2580

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบนพื้นที่ดอยตุง จึงดำเนินการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียในกระบวนการแปรรูปกาแฟ เพื่อนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ให้ได้มากที่สุด ได้ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียซึ่งประกอบด้วย บ่อผลิตก๊าซชีวภาพ และการบำบัดน้ำเสียโดยใช้เทคโนโลยี Membrane ทำให้น้ำทิ้งจากการแปรรูปกาแฟมีคุณสมบัติดีกว่ามาตรฐานน้ำทิ้งของอุตสาหกรรม และยังขยายผลการดำเนินงานสู่ชุมชน โดยการติดตั้งถังดักไขมันต้นแบบให้ชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำจำนวน 25 หลังคาเรือน เพื่อลดมลพิษที่จะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ปัจจุบันมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สามารถนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ได้ถึงร้อยละ 3.99

นอกจากนี้ พนักงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังมีส่วนร่วมช่วยการลดก๊าซเรือนกระจกผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การอบรมคัดแยกขยะเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการลดขยะสู่บ่อฝังกลบ และรณรงค์ให้พนักงานใช้กล่องข้าวและแก้วน้ำส่วนบุคคลเพื่อลดปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์แบบใช้แล้วทิ้ง

3. การชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร โดยการเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER)*

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีแผนจะเป็น "องค์กรที่เป็นกลางทางคาร์บอน" (Carbon Neutral Organization) ในปี 2565 โดยจะประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร และทวนสอบปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่สามารถกักเก็บได้ในพื้นที่ป่าดอยตุง จังหวัดเชียงราย และในจังหวัดน่าน ผ่านการเข้าร่วม "โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย" หรือ T-VER จัดโดยองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้ขึ้นทะเบียนโครงการไว้เมื่อปี 2560 และ 2561 โดยจะดำเนินการขึ้นทะเบียนโครงการ T-VER ให้กับป่าในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ จังหวัดเชียงใหม่ในลำดับต่อไป

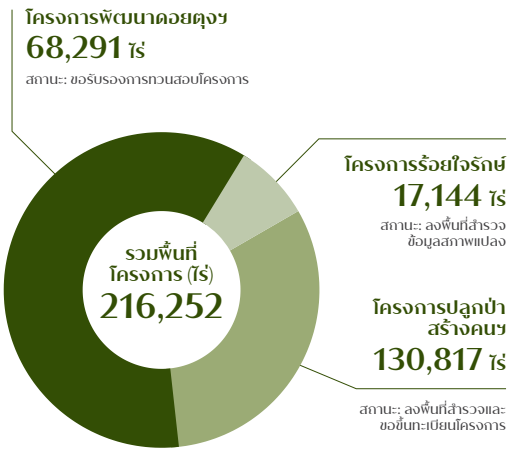

คาร์บอนที่คาดว่าจะได้
68,291 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี

การผลักดันเชิงนโยบาย และการเข้าร่วมประชุมสำคัญอื่นๆ ในระดับนานาชาติ

1. การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือกแบบออนไลน์

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับ ป.ป.ส. สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเวียนนา กระทรวงการต่างประเทศของไทย องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี (GIZ) โดยโครงการ Global Partnership on Drug Policies and Development (GPDPD) รัฐบาลสาธารณรัฐเปรู และสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime - UNODC) ณ กรุงเวียนนา จัดการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก (Expert Group Meeting on Alternative Development - EGM on AD) มาตั้งแต่ปี 2556

ในปี 2564 ได้ประชุมจัดผ่านระบบออนไลน์ในหัวข้อความก้าวหน้าล่าสุด และประเด็นเจาะลึกด้านการพัฒนาทางเลือก (Latest Developments and Insights) ระหว่างวันที่ 15-18 มีนาคม 2564 มีตัวแทนรัฐบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก ผู้ปฏิบัติ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เข้าร่วมรวม 100 บัญชีผู้ใช้ โดยที่ประชุมได้จัดทำข้อเสนอที่หารือร่วมกันเป็น Conference Room Paper เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 64 (The 64th Session of the Commission on Narcotic Drugs - CND)

ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้นำเสนอความท้าทายของการดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือกในพื้นที่ชุมชนเมือง ซึ่งต้องใช้การพัฒนาควบคู่กับหลักนิติธรรม อีกทั้งต้องดำเนินงานอย่างองค์รวม รวมถึงการร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อสร้างรายให้ชุมชนในระดับที่แข่งขันกับการค้ายาเสพติดได้ ยังต้องพัฒนาทางเลือกอาชีพ ดูแลสุขภาพผู้คนในชุมชน โดยเฉพาะสุขภาพของผู้ใช้ยาเสพติด พร้อมกันนั้นต้องรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย

ที่ประชุมยังหารือถึงทิศทางนโยบายกัญชาทางการแพทย์ถูกกฎหมาย ซึ่งเห็นว่าควรมีแนวทางการดำเนินงานที่ยึดผลประโยชน์ของชุมชน และเกษตรกรรายย่อยเป็นที่ตั้ง ประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่หารือเพิ่มเติม ได้แก่ การเก็บข้อมูลของโครงการพัฒนาทางเลือกต้องสะท้อนให้เห็นถึงการลงทุนที่ผู้รับผลประโยชน์จะได้รับอย่างแท้จริง และใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการพัฒนา โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านการเดินทาง ที่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ได้ รวมถึงเงินทุนสำหรับโครงการพัฒนาทางเลือกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ต้องผันงบประมาณไปใช้สำหรับการจัดการด้านสาธารณสุขที่มีความเร่งด่วนกว่า

การประชุมนานาชาติด้านการพัฒนาทางเลือกและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มีประสบการณ์การดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือกและการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเกือบ 50 ปี เป็นต้นแบบของการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืน โดยสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงร่วมกับรัฐบาลไทย และภาคีในระดับนานาชาติ เผยแพร่หลักการพัฒนาของไทยผ่านเวทีประชุมสำคัญระดับนานาชาติ เพื่อผลักดันให้หลักการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืนเป็นนโยบายระดับโลกต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. การประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 64 (The 64th Session of the Commission on Narcotic Drugs – CND)

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้าร่วมคณะผู้แทนไทยในการประชุมคณะกรรมาธิการยาเสพติดแห่งสหประชาชาติสมัยที่ 64 ระหว่างวันที่ 12-16 เมษายน 2564 ผ่านระบบออนไลน์ โดยมีภารกิจหลัก คือ การผลักดันข้อมติเรื่องการพัฒนาทางเลือกในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างระหว่างรัฐ และภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือก เพื่อช่วยให้ชุมชนฟื้นตัวจากผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยข้อมติด้านการพัฒนาทางเลือกดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจาก 14 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐกัวเตมาลา สาธารณรัฐโคลอมเบีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สาธารณรัฐปารากวัย สาธารณรัฐโปรตุเกส (ตัวแทนสหภาพยุโรป) มาเลเซีย ราชอาณาจักรโมร็อกโก สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และสาธารณรัฐแอลเบเนีย

นอกจากนี้ ผู้แทนจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังได้เข้าร่วมเป็นองค์ปาฐกในการประชุมคู่ขนานที่มีผู้เข้าร่วมผ่านช่องทางออนไลน์รวม 72 บัญชีผู้ใช้ จัดขึ้นโดยรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐเปรู และ UNODC ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ กล่าวสรุปถึงการนำหลักการพัฒนาซึ่งยึดคนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งพัฒนาเป็นองค์รวมในการแก้ปัญหาการปลูกพืชเสพติดในชนบทไปปรับใช้กับบริบทชุมชนเมืองว่า บริบทชุมชนเมืองจำเป็นต้องดำเนินงานพัฒนาควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องปรามการกระทำผิด โดยผู้ปฏิบัติงานพัฒนาต้องแยกบทบาทออกจากผู้บังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจน เพื่อสร้างความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ขณะที่ความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาควิชาการถือเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการแก้ปัญหาในพื้นที่ชุมชนเมือง เนื่องจากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจะช่วยเร่งกระบวนการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ทดแทนการค้ายาเสพติดที่สร้างรายได้สูง และได้ผลตอบแทนเร็วกว่าการปลูกพืชเสพติด นอกจากนี้ การพัฒนาเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนเมืองยังรวมถึงการบำบัดรักษา และการสร้างทักษะอาชีพให้แก่ผู้ใช้ยาเสพติด ตลอดจนสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้พร้อมรับผู้ที่ผ่านการบำบัดกลับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย

3. งานเสวนาออนไลน์ในหัวข้อเส้นทางการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Thailand's Alternative Development Model: Our Journey to Global Sustainability)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เป็นเจ้าภาพจัดงานสัมมนาออนไลน์เรื่องเส้นทางการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืนของประเทศไทย (Thailand's Alternative Development Model Our Journey to Global Sustainability) เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทางปฏิบัติ การสัมมนาออนไลน์นี้ยังเผยแพร่ผ่านบัญชีเฟซบุ๊กของสถานเอกอัครราชทูตเมื่อ 25 มิถุนายน 2564

เอกอัครราชทูตราชไทย ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย และผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศในกรุงเวียนนาเน้นย้ำว่าประเทศไทยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานพัฒนาทางเลือกมาอย่างยาวนาน และยินดีแบ่งปันความสำเร็จนี้กับประชาคมระหว่างประเทศเพื่อเร่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ภายในปี 2573

ในการนี้ ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้นำเสนอประเด็นสำคัญสองประเด็น คือ การปรับใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผลักดันให้ประชาชนมีทางเลือกในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน โดยยกตัวอย่างโครงการพัฒนาดอยตุงฯ และนำเสนอโครงการ "คุณดูแลป่า เราดูแลคุณ" ซึ่งทำงานร่วมกับป่าชุมชน 16 แห่งในภาคเหนือของประเทศไทย สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนอนุรักษ์ป่า โดยภาคเอกชนสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพและกองทุนสำหรับดูแลป่า เพื่อให้การอนุรักษ์ป่ากลายเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน ทั้งยังตอบแทนการลงทุนให้ภาคเอกชนสะสมคาร์บอนเครดิตไว้ขายในตลาดคาร์บอนเครดิตในอนาคตได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ตัวแทนชาวบ้านจากหมู่บ้านต้นผึ้ง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ร่วมนำเสนอมุมมองจากชุมชน โดยกล่าวว่าชุมชนมีแรงจูงใจในการอนุรักษ์ป่ามากขึ้นเมื่อเข้าร่วมโครงการ และกล่าวถึงกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพที่จัดหางานให้ผู้ที่ว่างงานหลังจากที่ย้ายกลับจากเขตเมือง เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

ทั้งนี้ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียนนา ได้เผยแพร่เนื้อหางานสัมมนาออนไลน์อีกครั้ง ในงานเลี้ยงรับรองนักธุรกิจชาวออสเตรียที่สนใจลงทุนในประเทศไทย จัดโดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเวียนนา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2564 ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้สนับสนุนผลิตภัณฑ์ดอยตุง เพื่อจัดแสดงในนิทรรศการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาทางเลือกของประเทศไทย ควบคู่กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากมูลนิธิโครงการหลวงและดอยคำ

OAS CICAD
DEVIDA

Webinar

"Strategies for strengthening production chains and commercialization of alternative development products"

CICAD's Group of Experts on Comprehensive and Sustainable Alternative Development (GEDAIS)

September 10, 2021

10:00 a.m. to 12:00 p.m. (Washington D.C. time), 09:00 a.m. to 11:00 a.m. (Lima time)

Opening remarks:

- **Willy Venero Espinoza**, Director, Global Commitment of the National Commission for Development and Life without Drugs (DEVIDA), Peru
- **Antonio Lomba**, Chief, Institutional Strengthening Unit, Executive Secretariat of the Inter-American Drug Abuse Control Commission, Organization of American States (ES-CICAD/OAS)

Moderator:

- **Willy Venero Espinoza**, Director, Global Commitment of the National Commission for Development and Life without Drugs (DEVIDA), Peru

Presentations:

- **Jose Ignacio Isla Zevallos**, Comprehensive and Sustainable Alternative Development Specialist, Technical Affairs Directorate, DEVIDA, Peru
- **Dispanadda Diskul**, Chief Executive Officer, Mae Fah Luang Foundation, Thailand
- **Mauricio Campos**, Technical Advisor to the Directorate for the Substitution of Illicit Crops, Territory Renewal Agency, Colombia
- **Gonzalo Iván Enríquez Ordoñez**, Expert and Focal Point for the Process of Sustainable Alternative Development, Ministry of Public Health, Ecuador
- **Victor Manuel Correa Gutiérrez**, General Director of Implementation of Agroforestry Programs, Ministry of Welfare, Mexico

Comments, questions, and closing

Rapporteurs:

- **Alberto Vidal y Palomino**, Specialist, Global Commitment Directorate, DEVIDA, Peru
- **Bettina Latuff**, Institutional Strengthening Unit (ES-CICAD/OAS)

Register at: https://us02web.zoom.us/webinar/register/7876_BdNqwwkdTOoSTMZUN6A2RQ

Simultaneous interpretation in English-Spanish available

4. การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือกที่ครอบคลุมและยั่งยืน ภูมิภาคลาตินอเมริกา

ตัวแทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้าร่วมการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือกที่ครอบคลุมและยั่งยืนของภูมิภาคลาตินอเมริกา (Grupo de Expertos sobre Desarrollo Alternativo Integral y Sostenible - GEDAIS) จัดโดยคณะกรรมการควบคุมการใช้ยาเสพติดระหว่างอเมริกา (Inter-American Drug Abuse Control Commission - CICAD) ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยสมัชชาใหญ่แห่งองค์การรัฐอเมริกัน (The Organization of American States - OAS) เมื่อปี 2529 เพื่อต่อกรกับปัญหายาเสพติดในซีกโลกตะวันตกและลาตินอเมริกา ในปี 2564 รัฐบาลเปรูเป็นประธานจัดการประชุม ประกอบด้วย การสัมมนาออนไลน์ 3 ครั้ง ติดต่อกัน ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม-10 กันยายน 2564 และปิดท้ายด้วยการประชุมประจำปีในวันที่ 20 ตุลาคม 2564 โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาประมาณ 70 บัญชีผู้ใช้ เป็นผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทางเลือก และภาคประชาสังคม

ผู้แทนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับเชิญเป็นองค์ปาฐกในการสัมมนาครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 ในหัวข้อ "กลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่การผลิตและการขายผลิตภัณฑ์จากการพัฒนาทางเลือก" (Strategies for Strengthening of the Production Chain and Commercialization for Alternative Development Products) โดยนำเสนอกรณีศึกษาของธุรกิจเพื่อสังคมดอยตุงที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์คุณภาพและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะบริษัทเอกชนขนาดใหญ่

นอกจากนี้ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ยังได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมประจำปีของ GEDAIS เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2564 เป็นการปูทางสำหรับการอภิปรายกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการปี 2564-2568 สำหรับประเทศในแถบลาตินอเมริกาเกี่ยวกับการพัฒนาทางเลือกที่ครอบคลุมและยั่งยืน และจะเป็นกรอบการอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางเลือกในการประชุม CND สมัยที่ 65 ในปี 2565 อีกด้วย

---

5. การประชุม ASEAN Inclusive Business Summit ครั้งที่ 4

FOURTH ASEAN
INCLUSIVE BUSINESS SUMMIT

Building Inclusive Businesses
To Build Back Better

Virtual Event, 22 September 2021
09:00 – 17:00 hrs (GMT +7 / Jakarta Time)

Organised by
Darussalam Enterprise (DARe)
United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)
Inclusive Business Action Network (iBAN)
Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

DARe ESCAP iBAN OECD

ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับเชิญจากสำนักเลขาธิการอาเซียน ร่วมกับ Darussalam Enterprise (DARe) คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific - UNESCAP) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) และเครือข่ายเพื่อการทำธุรกิจที่ครอบคลุม (Inclusive Business Action Network - iBAN) ให้เข้าร่วมการประชุม ASEAN Inclusive Business Summit ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564

ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับเชิญเป็นองค์ปาฐกในหัวข้อการส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม การทำธุรกิจที่ครอบคลุม รับผิดชอบ และยั่งยืน (Promoting Social Enterprises, Inclusive, Responsible and Sustainable Businesses) โดยสาระสำคัญที่นำเสนอต่อที่ประชุม คือ การเร่งสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจหันมาดำเนินธุรกิจแบบครอบคลุม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จริงหากได้รับแรงจูงใจและการผลักดันจากภาครัฐ นอกจากนี้ หากองค์กรมีข้อเสนอด้านคุณค่าที่ไม่เหมือนใคร เช่น การผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือการจ้างงานที่ครอบคลุมกลุ่มเพศหรืออายุที่หลากหลาย จะสามารถดึงดูดพันธมิตรที่แสวงหาเป้าหมายคล้ายกันมาลงทุนในธุรกิจร่วมกันได้ง่ายขึ้น อันจะสร้างแรงกระเพื่อมให้เกิดการปรับเปลี่ยนการดำเนินธุรกิจให้ครอบคลุมมากขึ้นในภาพรวม การประชุมครั้งนี้มีผู้สนใจจากภูมิภาคอาเซียนและองค์กรระหว่างประเทศเข้าร่วมประมาณ 250 บัญชีผู้ใช้

6. งานสัมมนา "Enhancing Sustainable Development towards Thrivability"

ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับเชิญเป็นองค์ปาฐกร่วมบรรยายความสำเร็จของแบรนด์ดอยตุง ในฐานะธุรกิจเพื่อสังคมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางตามหลักการพัฒนาทางเลือกที่ยั่งยืน ในงานสัมมนา "Enhancing Sustainable Development towards Thrivability" ณ โรงแรม มณเฑียร สุรวงศ์ กรุงเทพฯ จัดโดยสมาคมหอการค้าไทย-อิตาเลียน เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2563 เวทีดังกล่าวเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับคู่ค้าและสมาชิก สาระสำคัญของการบรรยายกล่าวถึงกระบวนการสร้างแรงจูงใจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการดำเนินโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนไปสู่ความยั่งยืนและเจริญงอกงาม ด้วยการสร้างโอกาสผ่านโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อสะกิดให้ผู้คนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พร้อมส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

---

7. งานสัมมนา "กลยุทธ์สู่ความสำเร็จพิชิตการทำธุรกิจกับยูเอ็น"

วันที่ 9 ธันวาคม 2563 กระทรวงการต่างประเทศของไทย ร่วมกับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific - UNESCAP) จัดการสัมมนา "กลยุทธ์สู่ความสำเร็จพิชิตการทำธุรกิจกับยูเอ็น" เพื่อแนะนำโอกาสในการทำธุรกิจกับสหประชาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลไทยในการผลักดันการฟื้นฟู และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจไทยในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับเชิญเป็นองค์ปาฐกในฐานะตัวแทนภาคธุรกิจไทยที่ได้ดำเนินงานกับสหประชาชาติ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มุ่งเน้นพันธกิจหลักในการดำเนินธุรกิจ 3 ข้อ ได้แก่ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ยึดคนเป็นศูนย์กลาง และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับพันธกิจของสหประชาชาติ ทำให้ร้านคาเฟ่ดอยตุงได้รับคัดเลือกให้เปิดดำเนินการในศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา

8. ความร่วมมือกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี (GIZ) ร่วมเป็นหุ้นส่วนในโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านนโยบายยาเสพติดและการพัฒนา (Global Partnership on Drug Policies and Development - GPDPD) เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินนโยบายการพัฒนาทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพแก่ประเทศที่ปลูกพืชเสพติด ความร่วมมือในระยะที่ 1 เริ่มขึ้นเมื่อปี 2559 ส่วนระยะที่สองมีระยะเวลาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 - พฤษภาคม 2565 อย่างไรก็ดี สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การเดินทางระหว่างประเทศมีข้อจำกัด จึงปรับกิจกรรมการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาทางเลือก และการให้คำปรึกษาในพื้นที่แก่ประเทศที่ต้องการดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือกเป็นรูปแบบออนไลน์แทน

ผู้แทนของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้เข้าร่วมเป็นผู้สอนในหลักสูตรออนไลน์เกี่ยวกับนโยบายยาเสพติดและการพัฒนาภายใต้ชื่อ Brandenburg Academy on Drugs & Development (BBA) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ตัวแทนรัฐบาลของประเทศที่สนใจดำเนินโครงการพัฒนาทางเลือก โดยเฉพาะประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกา จัดทำวีดิทัศน์สั้นประกอบการสอนในบทที่ 1 เรื่องการพัฒนาทางเลือก ตัวอย่างการพัฒนาจากประเทศไทย (Alternative Development: Examples from Thailand) โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เน้นย้ำวิธีการนำหลักการพัฒนาทางเลือกไปใช้จริง มุ่งเน้นหลักการใช้คนเป็นศูนย์กลาง และใช้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการ มากกว่าเพียงแค่วัดอัตราการลดลงของพืชเสพติดหรือปริมาณยาเสพติดที่จับกุมได้ ตลอดจนเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวางเป้าหมายโครงการพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งยังมีหลักสูตร BBA ประกอบด้วย วีดิทัศน์สั้นรวม 6 ตอน ซึ่งผู้เรียนสามารถรับชมได้ตามเวลาที่ต้องการ การจัดทำวีดิทัศน์ทั้ง 2 หลักสูตร เพื่อทดแทนข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างประเทศ มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 111 คน จาก 8 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐกานา สาธารณรัฐกัวเตมาลา สาธารณรัฐโคลอมเบีย สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สาธารณรัฐเปรู สาธารณรัฐแอลเบเนีย และไทย ทั้งนี้ ผู้แทนมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้เข้าร่วมการสนทนาและตอบคำถามแก่ผู้เข้าร่วมหลักสูตรผ่านการประชุมออนไลน์ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2563

เหตุการณ์สำคัญและกิจกรรมต่างๆ

"คิดถึง...สมเด็จย่า" ครั้งที่ 23 "ในความคิด...คำนึง"

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ร่วมกับ บริษัท สยามพิวรรธน์ จำกัด ศูนย์การค้าสยามพารากอน และ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) จัดงาน "คิดถึง...สมเด็จย่า" ครั้งที่ 23 ภายใต้แนวคิด "ในความคิด...คำนึง" หรือ "In Her Thoughts" ระหว่างวันที่ 21-25 ตุลาคม 2563 ณ ไลฟ์สไตล์ ฮอลล์ ชั้น 2 ศูนย์การค้าสยามพารากอน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานเปิดงาน ในวันศุกร์ที่ 23 ตุลาคม 2563

บำเพ็ญกุศลน้อมสักการะ สมเด็จย่า 26 ปีที่เสด็จสวรรคต

จังหวัดเชียงรายร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จัดพิธีบำเพ็ญกุศลน้อมสักการะสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในวาระที่เสด็จสวรรคตครบ 26 ปี เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2564 ณ อุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย พร้อมด้วยผู้อำนวยการอุทยานศิลปะวัฒนธรรมแม่ฟ้าหลวง นำตัวแทนจากทุกหมู่เหล่าถวายขันดอกเพื่อถวายความเคารพสูงสุด ภายใต้มาตรการโควิด-19 โดยเว้นระยะห่างทางสังคมและจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมงาน

Pha Khao Ma จากดอยตุง คว้ารางวัลดีไซน์ยอดเยี่ยม PM Export Award 2021

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ได้รับรางวัล Prime Minister's Export Award สาขา Best Design กลุ่มความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แฟชั่นเครื่องแต่งกาย จากผลิตภัณฑ์ชื่อ "Re-Pleats-Plastic : Pha Khao Ma" ถือเป็นรางวัลสูงสุดของรัฐบาลที่มอบให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจส่งออกที่มีความโดดเด่น

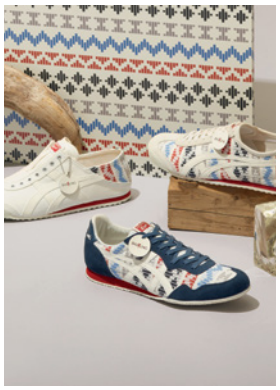

"ดอยตุง" จับมือ "โอนิซึกะ ไทเกอร์" ผลิตรองเท้าคอลเลกชันพิเศษ เผยผ้าทอมือไทยสู่เวทีโลก

โครงการพัฒนาดอยตุงฯ ร่วมกับ โอนิซึกะ ไทเกอร์ (Onitsuka Tiger) แบรนด์แฟชั่นสัญชาติญี่ปุ่น ผลิตรองเท้าคอลเลกชันพิเศษที่สะท้อนนโยบายขององค์กรทั้งสองแห่งด้านการสนับสนุนงานฝีมือท้องถิ่นและสร้างความยั่งยืนในสังคม ดอยตุงออกแบบลวดลายและผลิตผ้าทอมือจากวัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับรองเท้าสามรุ่นยอดนิยมอย่าง MEXICO 66™, MEXICO 66™ PARATY และ SERRANO™ ทั้งหมด 5 ลาย โดยรองเท้ารุ่น MEXICO 66™ เป็นรองเท้ารุ่นเอ็กซ์คลูซีฟที่จำหน่ายในประเทศไทยเท่านั้น

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อสังคมฝ่าวิกฤตโควิด-19

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนรวม 4,270,000 บาทจากกองทุนพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคมให้กิจการเพื่อสังคม 3 แห่ง ได้แก่ บริษัท บั๊ดดี้โฮมแคร์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด บริการดูแลผู้สูงอายุด้วยการสร้างงานให้กับเยาวชนชาติพันธุ์ บริษัท สเตปส์ วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด สนับสนุนการจ้างงานผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และบริษัท โลคอลล์แพลตฟอร์ม จำกัด ผู้สนับสนุนช่องทางการจำหน่ายสินค้าชุมชน

งบแสดงฐานะการเงิน

	หมายเหตุ	สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564	2563
		(บาท)	
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	61,853,046	57,229,014
เงินสดและเงินฝากธนาคารสำหรับโครงการพิเศษ	4	-	-
เงินลงทุนชั่วคราว	5	1,540,868	1,530,157
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้น	6	1,176,876,965	1,382,049,977
ลูกหนี้การค้า	7	51,214,160	43,171,722
สินค้าคงเหลือ	8	239,146,433	214,373,264
ดอกเบี้ยค้างรับ		5,672,942	9,998,675
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	9	13,353,105	15,296,067
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		1,616,772,237	1,723,648,876
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
เงินลงทุนในบริษัทย่อย	10	16,532,000	16,532,000
เงินลงทุนในระยะยาวอื่น		-	-
ที่ดินอาคารและอุปกรณ์	11	251,455,719	277,768,143
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	12	7,250,936	5,755,029
สิทธิการเช่า		-	-
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	13	11,809,149	12,334,643
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		287,047,804	312,389,815
รวมสินทรัพย์		1,903,820,041	2,036,038,691

	หมายเหตุ	สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564	2563
		(บาท)	
หนี้สินและทุนสะสม			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น		49,484,348	42,305,322
รายได้รับล่วงหน้า		3,211,479	5,224,419
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	14	14,089,442	18,152,022
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	15	7,077,307	10,780,954
รวมหนี้สินหมุนเวียน		73,862,576	76,462,717
รวมหนี้สินทั้งสิ้น		73,862,576	76,462,717
เงินสนับสนุนโครงการพิเศษ	16	135,519,546	188,922,278
ทุนสะสม			
ทุนสะสม	17	1,509,134,328	1,585,350,105
ทุนสำรองเงินทุนสนับสนุนโครงการ	17	185,303,591	185,303,591
กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของเงินลงทุน	10	-	-
รวมทุนสะสม		1,694,437,919	1,770,653,696
รวมหนี้สินและทุนสะสม		1,903,820,041	2,036,038,691

งบแสดงฐานะการเงิน

	หมายเหตุ	สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564	2563
		(บาท)	
งบรายได้และค่าใช้จ่าย			
รายได้			
รายได้จากการขายและการให้บริการ		325,474,345	453,524,201
เงินอุดหนุน		338,195,205	332,273,902
รายได้จากการลงทุน	17	26,996,936	36,125,684
เงินชดเชยจากประกันภัย		715,019	1,005,727
กำไรจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน		75,986,390	-
รายได้อื่น		20,078,104	24,980,818
รวมรายได้		787,445,999	847,910,332
ค่าใช้จ่าย			
ต้นทุนขายและต้นทุนการให้บริการ	8	185,011,280	224,888,982
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ	18	144,294,803	165,668,736
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	19	534,355,693	527,010,648
ขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน		-	82,926,276
รวมค่าใช้จ่าย		863,661,776	1,000,494,642
รายได้มากกว่า (น้อยกว่า) ค่าใช้จ่าย		(76,215,777)	(152,584,310)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage

รายงานประจำปี 2564
รายงานประจำปี 2564 ฉบับนี้ครอบคลุมผลการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ
ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

ISBN 978-616-7681-71-9

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
พิมพ์ครั้งที่ 1: กันยายน 2565 จำนวน 300 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2565 โดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

จัดทำโดย: มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
1875/1 ถนนพระราม 4 แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์: 0-2252-7114
www.maefahluang.org

พิมพ์ที่: บริษัท เอส พี เค พับลิเคชั่น จำกัด
24 ซอยจุฬา 4 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์: 0-2878-8936
www.antoffice.com

รายงานฉบับนี้พิมพ์ด้วยกระดาษรีไซเคิล 100% และใช้หมึกธรรมชาติผลิตจากถั่วเหลือง (Soy Ink)

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
Mae Fah Luang Foundation under Royal Patronage